

In dit nummer:

- * *ACTIVITEITENKALENDER*
- * *VOORWOORD*
- * *LEANDRE VILAIN (6)*
- * *DE STEENSE BUNKER*
- * *REDDEN WAT ER TE REDDEN VALT ANNO 1935*
- * *EEN FEMME DE CHAMBRE IN OOSTENDE VERTELT*
- * *OVER DE OOSTENDSE BRUGGEN*
- * *AAN LAND (6)*
- * *UIT HET VERSLAGBOEK VAN EEN OOSTENDS
POLITIEAGENT (8)*

Gidsenblad
LANGE NELLE
OOSTENDE

Driemaandelijks blad van de afdeling OOSTENDE
van de WEST-VLAAMSE GIDSENKRING vzw
Afgiftekantoor OOSTENDE 1
Verantwoordelijke uitgever:
Patricia Veris, Nachtegalenlaan 50, 8400 Oostende

IN DIT NUMMER:

Inhoud:

123	ACTIVITEITENKALENDER + HERNIEUWING LIDMAATSCHAP	REDACTIE
127	VOORWOORD	MARC LOY
128	LEANDRE VILAIN (6)	MARTINE QUAEGBEUR
134	DE STEENSE BUNKER	DIRK VERSTRAETE
138	REDDEN WAT ER TE REDDEN VALT ANNO 1935	REDACTIE
140	EEN FEMME DE CHAMBRE IN OOSTENDE VERTELT	ANNIE STORME / JF
145	OVER DE OOSTENDSE BRUGGEN	MARCEL LEEUWERCK
151	AAN LAND (6)	RICHARD QUAEGBEUR
157	UIT HET VERSLAGBOEK VAN EEN OOSTENDS POLITIEAGENT (8)	REDACTIE

.....
Verantwoordelijke uitgever en secretaris:

Patricia Veris, Nachtgalenlaan 50, 8400 Oostende
De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen
(overname mag, mits bronvermelding)

Redactie:

Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

Vormgeving:

Herman Moerman, Parijsstraat 11/6, 8400 Oostende

Voorzitter:

Marc Loy, Batterijstraat 70, 8450 Bredene

Dispatching:

(059) 80 73 81 (Fax en telefoon)

Rekeningnummer:

068-2075070-73

Lidmaatschapsbijdrage 2002 = 12,40 € (500 BEF)

Activiteitenkalender

Wilt u zeker weten of een activiteit al dan niet doorgaat, contacteer voorzitter Marc Loy
tel. (059) 32 43 26

VOORDRACHTWANDELING "MODERNE ARCHITECTUUR TE OOSTENDE"

Zaterdag 08 december 2001 om 14.00 uur

Onder leiding van architect Hubert Labyt bestuderen we 'ter plaatse' een aantal moderne gebouwen.

We starten om 14 uur aan de ingang van de (nieuwe) stadsbibliotheek en trekken op ontdekkingsstocht door Oostende.

Leden: gratis - niet-leden: 1,24 € of 50 BEF.

BEZOEK DEPARTEMENT ZEEVISSERIJ

Woensdag 23 januari 2002 om 14.30 uur

Het Departement Zeevisserij of het vroeger Rijksstation voor de Zeevisserij aan de Ankerstraat 1 (tel. 059/34 22 50) heeft als belangrijkste taak het uitbouwen van de wetenschappelijke basis voor de duurzame exploitatie van de levende marine rijkdommen, de bescherming van het marine milieu en de kwaliteitscontrole en -garantie van de visserijproducten.

Ons geleid bezoek start om 14.30 uur aan de ingang van het gebouw. Het aantal bezoekers is gelimiteerd.

Inschrijven (verplicht) bij de dispatching op tel./per fax (059) 80 73 81. (Leden gratis - niet-leden: 1,24 € of 50 BEF)

BEDRIJFSBEZOEK MUTOH – EUROPE N.V – OOSTENDE

Zaterdag 9 februari 2002 om 10.30 uur

De firma MUTOH Oostende opgericht in 1990 is het Europese hoofdkwartier van MUTOH Industries Ltd in Japan.

Onlangs heeft het zijn bedrijfsoppervlakte uitgebreid van 5.500 m² naar 9.500 m². Het aantal werknemers is gestegen van 80 naar 120.

Managing director is de heer Arthur Vanhoutte. Mutoh is actief in de ontwikkeling, productie en distributie van inktjet-plotters, cutting-plotters en pen-plotters. De verkoop van deze producten gebeurt via een eigen dealernetwerk. Het bedrijf vervaardigt ook producten voor bekende merken o.a Agfa-Gevaert.

Afspraak om 10.20 uur aan de hoofdingang van het bedrijf.

Inschrijven (verplicht) bij de dispatching op tel./per fax (059) 80 73 81. (Leden gratis - niet-leden: 1,24 € of 50 BEF)

Eenzaamheid

Ik wandel langs de verlaten dijk,
turend naar de woeste zee.
Schuimende koppen op de golven.
kiotsen bruisend weg en weer.

't Zilte zout smaakt mij op de lippen.
Wolken naderen de kust.
De boten zijn als kleine stippen.
In mijn hart voel ik geen rust.

De wind is feller opgestoken.
'k knoop mijn jas wat dichter toe.
Vechtend, moe blijf ik verder lopen,
'k ga weer eenzaam huiswaarts toe.

Mary Decommines

HERNIEUWING LIDMAATSCHAP

Dit is het laatste 2001-nummer van ons blad.

Het lidmaatschap 2002 gaat in op 1 januari en houdt in: (meestal gratis) deelname aan onze voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen. Bovendien ontvangt elk lid het driemaandelijks gidsenblad met activiteitenkalender, wetenswaardigheden, luchtige en meer wetenschappelijke bijdragen.

Als extra krijgt u het jaarboek 2002. Neogotiek in West-Vlaanderen, deel 2 (niet-ledenprijs = 12,50 €) van de West-Vlaamse Gidsenkring. Over het jaarboek verneemt u hieronder meer.

De lidmaatschapsbijdrage is 12,40 € (500 BEF) (conform wat onze zusterverenigingen vragen) over te schrijven op bankrek. nr. 068-2075070-73 t.n.v. West-Vlaamse Gidsenkring, afd. Oostende "Lange Nelle", 8400 Oostende.

Om het u gemakkelijk te maken, vindt u een overschrijvingsformulier ingesloten. U kunt ook steunend lid (14,87 €) of erelid (24,79 €) worden door het passende bedrag over te maken.

Dank bij voorbaat voor een vlotte afhandeling!

Jaarboek 2001 van de West-Vlaamse Gidsenkring

(gratis voor onze leden 2001!)

Het vierde jaarboek uitgegeven door de vzw West-Vlaamse Gidsenkring met lokale afdelingen o.a. Oostende, telt 174 bladzijden en 180 foto's en handelt over De neogotiek in West-Vlaanderen - Een herkerstening in steen.

Eerder verschenen: Jules Lagae, Een gids op zoek naar Gezelle en Rijke houtsculptuur in West-Vlaamse kerken.

Auteur John Goddeeris (°Roeselare, 1946-06-28) is leraar talen aan de Vrije Middelbare School en de Roeselaarse Leergangen. Bovendien is hij voorzitter van Gidsenkring "Mandeldal", conservator van het Zouavenmuseum in Roeselare en stichter van de Werkgroep Ouders van Holebi's West-Vlaanderen.

De bedoeling van de auteur is een historisch verantwoorde en bruikbare synthese aan te bieden aan de lezers. Naast het raadplegen van archieven werden vele artistieke en architectonische tijdschriften uit de 19^{de}

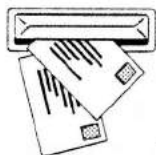
eeuw doorgenomen. Ook het vele recente wetenschappelijke onderzoek rond de neogotiek werd zoveel mogelijk bestudeerd en tot één geheel verwerkt. De auteur probeert met een knipoogje naar de lezer deze 'droge' wetenschappelijke materie voor te schotelen.

Deel 2 van deze bijdrage verschijnt in 2002 en zal een zo compleet mogelijke inventaris van de neogotische gebouwen bevatten.

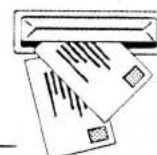
Daarnaast zijn er ook bijdragen van Willy Detaillieur, bestuurslid WVL Gidsenkring Kortrijk-Menen en onze eigenste Vincent Duflou, stichtend lid van Lange Nelle, archeoloog van opleiding en al jaren kabinetsmedewerker van schepen Veulemans.

Vincent brengt een boeiende bijdrage over de Sint-Petrus en Pauluskerk. Hij belicht o.a. de bouwgeschiedenis van de kerk, de architect Louis Delacenserie, het exterieur en het interieur van de "grote kerke".

AANBEVOLEN!

MEEGEDEELD

ACH GIJ RIJKE LIEDEN MET AL UW GELD

*Vlaamse vissers-
liederen met sociale
inslag*

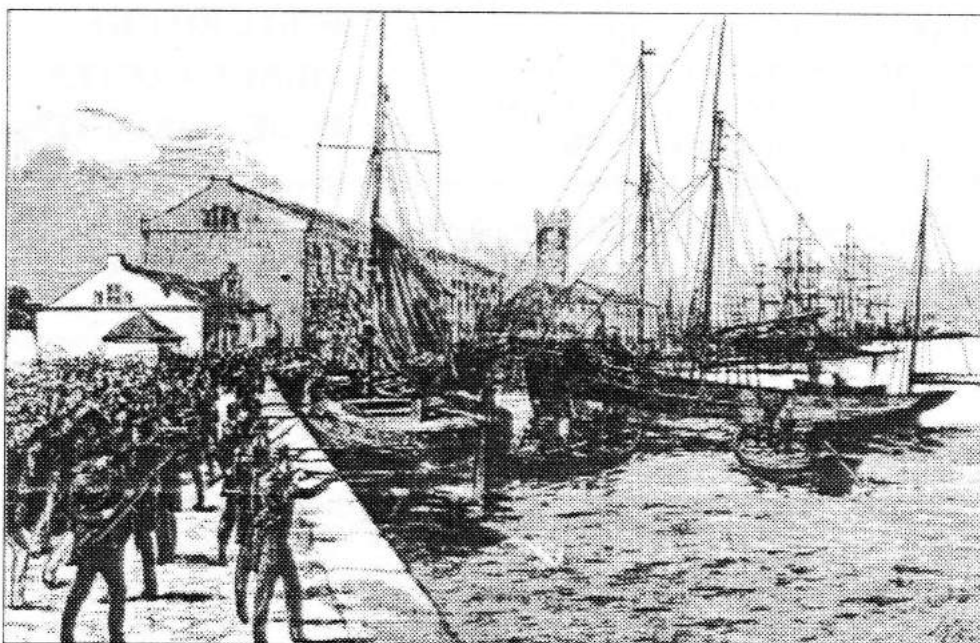
1830 - 1930

*Honderd jaar ellende
en verdriet van de
Vlaamse vissers en
hun gezin*

Auteur: Jef Klausling

Bij onze vissersliederen valt het op hoe de teksten de nadruk leggen op de armoede, de ellende, het zware werk en de onverschilligheid van de buitenstaanders over de toestand van de vissers. Het zijn aanvankelijk liederen van zelfbeklag en berusting in het wrede lot. Men smeekt om bijstand. Dit smeken gaat over in verwijten, verwordt tot wrok, haat en zelfs dreiging tegen het establishment dat hun miserie niet kent, hun ellende negeert; tenzij om op bals en feesten kwistig met fortuinen te gooien, niet om de eigen gulhartigheid te bewijzen, maar vooral om de eigen rijkdom tentoon te spreiden.

De liederen die onze vissersmensen zongen en optekenden in hun "calepings" en schrijfboeken zijn hierdoor de belangrijkste levende getuigenissen van wat er meegeemaakt werd in onze visserijmiddens. Ze gingen tientallen jaren mee. Men zong ze op het werk in de visconservenfabrieken of bij het roer tijdens de eenzame nachtwachten en om een traan te doen vloeien tijdens familiefeesten en in café chantants.

Dit heeft mij ertoe aangezet om met deze nog bestaande getuigenissen de aandacht te vestigen op de prijs die betaald werd door de mannen die de vis met gevaar van hun leven en in de grootste armoede uit de zee aan land te zetten.

Jef Klausling

*Uitgegeven door het gemeentebestuur van Koksijde
in samenwerking met de Vrienden van het
Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke.*

*Voerafinschrijving tot 15 januari 2002: 420 fr.
(thuisbesteld), 370 fr. (af te halen). Prijs na 15
januari 2002: 400 fr. (zonder thuisbestelling).
Het bedrag dient gestort te worden op rekening
800-2226143-71 van de Vrienden van het
Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke,
met vermelding "...ex Boek J. Klausling. (afge-
haald) of (thuisbesteld).*

DRIE OOSTENDSE HISTORISCHE REPRODUCTIES VERKRIJGBAAR

Piekert u zich met de eindejaarsperiode in het vooruitzicht ook weer suf over een origineel kerstcadeautje? Dan hebben wij een leuke en niet eens zo dure tip. Onder de noemer 'Oostendse historische reproducties' start het Archief met de reproductie van historische kaarten en prenten uit eigen collectie. Dit jaar verschijnen de eerste drie nummers in de reeks.

De eerste reproductie is een gekleurde lithografie uit ca. 1858 met daarop een afbeelding van het Casino-Kursaal en talrijke figuren in typische klederdracht op het strand ervoor.

De tweede reproductie betreft een gekleurde topografische kaart van Oostende en omgeving uit 1780 getekend door Godefridus Loos en voorzien van een legende.

De derde reproductie is een zwart-witplattegrond van Oostende van ca. 1906 met een afbeelding van diverse gebouwen, de straten en het toenmalige tramtracé.

Elke reproductie meet 29,7 x 42,0 cm en is gedrukt op kwaliteitspapier van 300 gr. De oplage is zeer beperkt en bedraagt slechts 100 exemplaren.

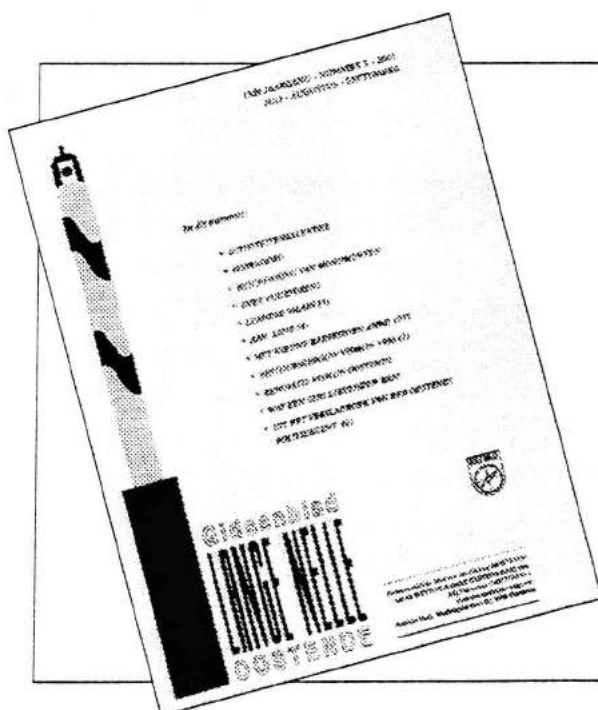
De reproducties zijn vanaf 10 december 2001 afzonderlijk te koop in het Archief, kantoor 101 op de eerste verdieping van het Stadhuis. Voor één reproductie betaalt u 600 frank (tot 1 januari 2002) of 15 € (vanaf 1 januari 2002). Er kunnen geen exemplaren worden gereserveerd, besteld of opgestuurd. Er als de kippen bij zijn in dus de boodschap!

HISTORISCHE MENUKAARTEN IN DE LOKETTENZAAL

Zit u met de handen in het haar over wat u dit jaar weer op het kerstmenu moet zetten? Wilt u eens iets anders dan die eeuwige kalkoen en bent u op zoek naar een leuk alternatief?

Loop dan beslist even langs in de Lokettenzaal van het Stadhuis, misschien doet u er wel een ideeetje op.

Tot en met 31 december 2001 pakt het Archief immers uit met zijn verzameling historische menukaarten vanaf 1875. U krijgt een overzicht geserveerd van historische maaltijden en banketten van de sjah van Perzië, de Lord Mayor van Londen, de keizer van Duitsland, ministers, gouverneurs en burgemeesters, jubilerende echtparen en feestvierende verenigingen. Om van te watertanden!

Publiciteitstarieven Gidsenblad "Lange Nelle"

- 1/1 A4-blad = 74,37 € of 3000 BEF
- 1/2 A4-blad = 49,58 € of 2000 BEF
- 1/4 A4-blad = 24,79 € of 1000 BEF

Voorwoord

Stop de gids

Waar blijven ze toch bij de oprukkende, uniforme audiogidsen: de toetsen voor een persoonlijke verwelkoming, een humoristische pointe, wat praktische informatie, een veelbetekenende stilte, een actuele vergelijking of een kordaat antwoord?

Zoveel is zeker: de klassieke, levende gids, in zijn breed gamma uitvoeringen, heeft zeker nog niet afgedaan. Zijn of haar persoonlijke voorkomen en presence, eigen karakter en temperament, relationele bekwaamheid, organisatietalent, taalgebruik, charme en hebbelikheden of stopwoordjes... vallen gelukkig (nog) niet te programmeren.

En toch mist die laatste soms wel eens - tot spijt van menig bezoekende groep - een stoptoets. Want geef toe: van de meestal vlotte, accurate en beknopte uitleg van onze portabele, elektronisch gestuurde collega kunnen we nog iets leren. Veel gidsen hebben immers de neiging, borrelend van enthousiasme, verbaal over te lopen. Niet slecht bedoeld, wellicht. Maar zijn of haar exposé moet zich tot de bezochte locatie verhouden, als de tekst bij een foto of de onderschriften tot een film. Het beeld blijft meestal langer in het geheugen hangen dan het woord. En vergeten we niet dat twee uur actief luisteren minstens evenveel concentratie en geestelijke inspanning vergt als twee uur praten.

Akkoord, onze uitleg moet correct zijn, maar dat laatste is niet altijd rechtvaardig aan de lengte van ons verhaal. En laten we onze uitleg ook relativiseren, want de meeste bezoekers komen meestal niet op studiereis, maar kozen voor een ontspannen excursie, niet zelden ingebed in een (overladen) dagarrangement met veelal nog een geleid bezoek op het programma! Dus, de interesse voor een kop koffie, een plaspauze of de weersvooruitzichten zijn meestal groter dan voor de crisis in de visserij, de bouwstijl van de grote kerk of de urbanisatiepolitiek van Leopold II.

Onze gasten zullen een woordstop ten gepaste tijde dus meer appreciëren dan een stopwoord.

Het bestuur

Hij zou dat smartelijk verlies niet overleven. Op vrijdag 16 november 1945 overleed hij na een kortstondige ziekte in zijn villa "Widor", aan de Van Iseghemlaan nr. 10 waar hij in Oostende woonachtig was (296).

Op woensdag 21 november 1945 werd Léandre VILAIN om 11 uur in de Sint-Petrus en Pauluskerk van Oostende in intimiteit ten grave gedragen (297). Het was zijn vriend en collega, Joseph-François BERDEN die de begrafenisplechtigheid speelde (298). Veertien dagen eerder had Léandre zelf nog zijn Alleluia uitgevoerd en nu speelde Joseph BERDEN zijn Requiem (299). Er was niet zoveel volk op de begrafenis en maar enkele mensen gingen mee naar het kerkhof (300).

In de loop van zijn carrière werd Léandre VILAIN met verschillende onderscheidingen bekroond. Internationaal werd hij aanzien als één van de grootste virtuozen van zijn tijd (301).

Op zijn doodsprentje stond :

Orgelist van de H.H. Petrus en Pauluskerk te Oostende,
Orgelist van de Kursaal te Oostende,
Ere-professor aan het Koninklijk Conservatorium te Gent,
Ere-Professor van het Koninklijk Atheneum te Oostende,
Officier in de Leopoldsorde,
Officier in de Kroonorde,
Echtgenoot van Mevrouw Clara VAN WEDDINGEN

Aan Joseph-François BERDEN werd gevraagd om het ambt van organist van de Sint-Petrus en Pauluskerk op zich te nemen. Maar hij bedankte, want de Sint-Jozefsparochie alwaar hij organist was, wilde hij niet verlaten. Léandre VILAIN werd toen opgevolgd door Himler VERDIN (302).

Na de dood van Léandre VILAIN gingen vele mensen naar de Sint-Jozefskerk om er de orgelmuziek van Joseph BERDEN te horen die in de stijl van zijn meester, collega en bovenal vriend Léandre VILAIN speelde (303). Het kursaalorgel zou evenwel nooit herbouwd worden (304).

(296) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945) in : Ostendiana IV, p. 46

(297) De Zeewacht

Vrijdag 23 november 1945

(298) BERDEN, Jean-François

Een Oostends orgeltriumviraat in : Muziek & Woord : maandelijks programmablade van Radio 3 & Canvas, mei 1999, p. 12

(299) De Zeewacht

Vrijdag 23 november 1945

(300) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door Mevr. G. BERDEN-BOYDENS

(301) HOSTYN, Norbert

Orgels in Groot-Oostende - 14

Het (verdwenen) kursaal-orgel in : Oostende, "De Plate", 1987, p. 155

(302) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door de Heer Stefaan DOMBRECHT

(303) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door de Heer Omer VILAIN

(304) HOSTYN, Norbert

Orgels in Groot-Oostende - 14 Het (verdwenen) kursaal-orgel in : Oostende, "De Plate", 1987, p. 155

Léandre VILAIN ligt, samen met zijn echtgenote, begraven op het Stedelijk Kerkhof van Oostende aan de Stuijverstraat.

Het graf draagt het nr. 22 - 12 / 60

Op de grafsteen staat een lier afgebeeld maar in de loop der jaren is de grafsteen verzakt en zijn de inscripties

Léandre VILAIN

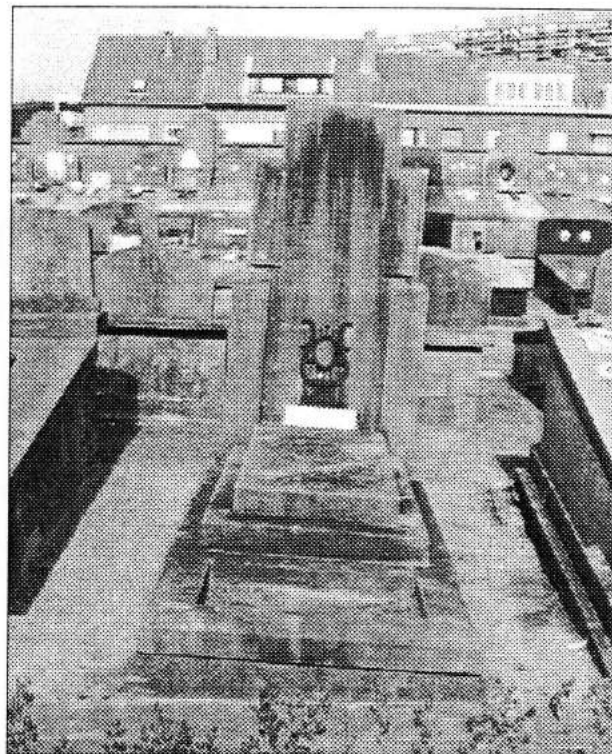
organiste

et son épouse

Claire VAN WEDDINGEN

nog maar moeilijk te lezen. (* Gelukkig werd de grafsteen van Léandre VILAIN onlangs rechtgezet). Zijn graf wordt nog maar zelden bezocht en dit is spijtig. Voor Mevr. G. BERDEN-BOYDENS blijft de herinnering wel levendig, want zij kende de man van dichtbij

en hield van zijn orgelkunst. Met Allerheiligen plaatst ze dan bloemen op zijn graf en in de zomer wat geraniums. Het is betreurenswaardig te vermelden dat Léandre VILAIN een vergeten kunstenaar is. Het zou een goed idee zijn om deze grote orgelkunstenaar uit het vergetboek te halen.

DEEL III

Hoofdstuk I : Het Léandre Vilainplein

Edward LAUWERS, redacteur van het weekblad "De Zeewacht", diende bij het stadsbestuur een voorstel in om het pleintje achter de oude "Peperbusse" in Oostende naar de befaamde organist Léandre VILAIN te noemen (305).

In 1962 werd dit goedgekeurd en kreeg het pleintje de naam van Léandre Vilainplein (306). Dit pleintje, begrensd door de Sint-Pietersstraat, de Sint-Paulusstraat, de Kerkstraat en de Prins Boudewijnstraat, werd in maart 2000 volledig heraangelegd en verkeersvrij gemaakt.

Uit het verslag van Schepen Kamiel DEHOUCK, voorgelezen uit naam van de Verenigde Commissies op de zitting van de Oostendse Gemeenteraad van 26 oktober 1962, lezen we (307) :

"Anderdeels wordt het ook passend geacht de naam van Léandre VILAIN te geven aan een straat of plein in de omgeving van de Sint-Petrus en Pauluskerk, waar deze beroemde orgelist, benevens in het Kursaal, van 1889 tot 1940 zijn groot talent liet gelden en waar het

(305) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door de Heer Omer VILAIN

(306) DESCHACHT, Daniël

Straatnamen van Oostende van A tot Z, p. 95

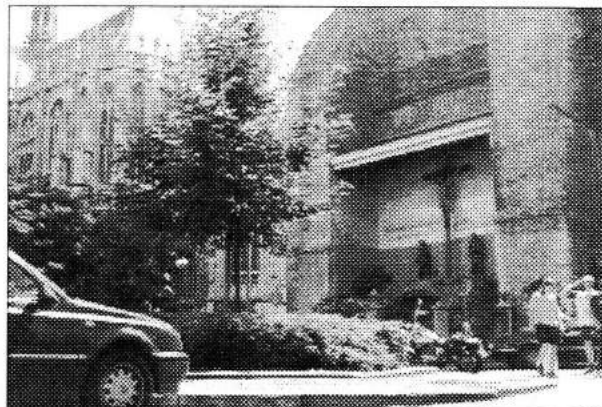
(307) Gemeenteraad der stad Oostende 1962 : Zitting op 26 oktober 1962, p. 1601

beginpunt lag van een schitterende loopbaan die van deze kunstenaar een internationaal beroemd figuur maakte.

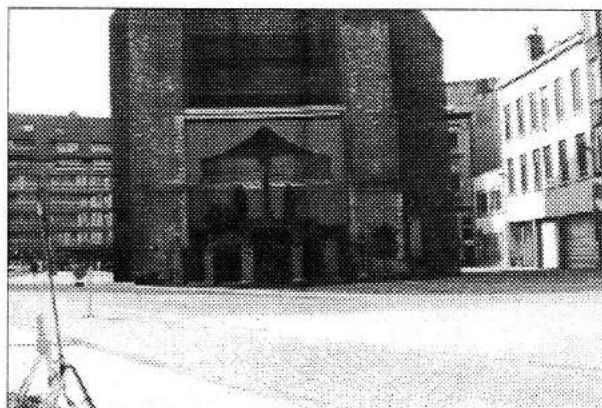
Het was oorspronkelijk de bedoeling de benaming Zuidstraat te wijzigen in "Léandre Vilainstraat", doch de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen sprak zich hierover ongunstig uit daar zij van oordeel is dat de oude benaming dient behouden.

Dienvolgens wordt voorgesteld het plein aan voornoemde kerk, afgebakend door de Prins Boudewijnstraat, de St.-Paulusstraat, de Kerkstraat en de St.-Pietersstraat, de naam "Léandre Vilainplein" toe te kennen. De Kerkstraat zou aldus niet meer eindigen aan de prins Boudewijnstraat, maar aan de St.-Paulusstraat en het huis, Kerkstraat 50, zou Léandre Vilainplein, 2, worden.

Inzake klassering van de straten zou dit plein in de huidige klasse worden behouden, hetzij de 3de à 5 F/m³".

Het Léandre Vilainplein zoals wij het sinds 1962 gekend hebben

Het Léandre Vilainplein na de renovatiewerken van maart 2000

" ORGELSTICHTING LEANDRE VILAIN "

De orgelconcerten in de hoofdkerk van Oostende zijn een traditie geworden en het is een eer voor deze stad te mogen medewerken aan de heropleving van de goede orgelmuziek. Met dit doel is dan ook onder impuls van Stefaan Dombrecht, organist aan de hoofdkerk van HH. Petrus en Paulus, een vereniging in het leven geroepen met name :

de « ORGELSTICHTING LEANDRE VILAIN »

Z.E.H. Deken Kon. Butaye en de heer volksvertegenwoordiger Jan Piers hebben zeer gaarne het erevoorzitterschap aanvaard.

De organist wijlen Meester Leandre Vilain was te Oostende een graag geziene figuur. Het is dan ook passend deze orgelstichting naar zijn naam te noemen, tot een blijvende herinnering aan hem die eens de trots van onze kerk was.

Wie lid wordt van de « Orgelstichting L. Vilain » (dat is Mijneer, Mevrouw en hun gezin) zal op vertoon van hun lidkaart (familiekaart) kosteloos toegelaten worden tot alle orgelconcerten en verdere prestaties in de loop van het jaar.

De prijs van een familiekaart is 100 F, een steunkaart 150 F. Het lidgeld kan gestort worden op P.C.R. 436785 van dhr J. Degraeve, Zuidstraat, 14, Oostende, penningmeester van de stichting.

Hoofdstuk II :

De Orgelstichting Léandre VILAIN

De Orgelstichting Léandre VILAIN werd door Stefaan DOMBRECHT in het leven geroepen. De stichting werd gesteund door Z.E.H. Kanunnik-Deken BUTAYE en burgemeester PIERS. In de vijftiger jaren was deze vereniging zeer actief (308).

Hoofdstuk III : Briefwisselingen

Er bestaan briefwisselingen van Léandre waarvan kopies bewaard worden in de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Oostende. Deze brieven zijn jammerlijk niet gedateerd.

(308) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door de Heer Stefaan DOMBRECHT

De eerste brief is waarschijnlijk gericht aan de directeur van het Stedelijk Muziekconservatorium van Oostende. Waarschijnlijk dateerde deze van na 1907 en was gericht aan Leon RINSKOPF (309). Men vroeg aan Léandre om in de Commissie te komen van het Muziekconservatorium, maar hij wist er niets

van :

Mon cher Directeur,

Si vous lisez les journaux vous aurez peut-être vu mon nom à propos de la Commission de l'Académie de Musique.

Je tiens à vous dire que je ne sais rien de cette affaire, que je n'ai autorisé personne à se servir de mon nom, que personne ne m'en a dit un mot, et que, du reste, si j'avais de telles intentions c'est à vous, tout le premier, que j'en ferais part.

Veuillez agréer, mon cher Directeur, mes salutations respectueuses.

Léandre VILAIN

De tweede brief is waarschijnlijk gericht aan de directeur van het Kursaal waarin Léandre het over een achterstallig loon heeft :

Lundi 10 Août

Cher Monsieur le Directeur,

Je me suis présenté déjà plusieurs fois chez Mr. VAN KEYSERSWEERT mais il me dit qu'il n'a pas reçu d'ordres nécessaires. Je suis le seul, paraît-il, qui n'ait pas été entièrement réglé pour la période du 21 Juin au 21 Juillet.

Et Mr. VAN KEYSERSWEERT m'a payé 350 pour la quinzaine du 21 Juillet au 5 Août.

Reste donc à me régler les séances que j'ai données depuis le 11 Avril jusqu'au 21 Juin, ce qui fait 2 mois et 10 jours.

Je ne crois pas qu'en demandant 950 fr. pour ces 2 mois et 10 jours, je me montre très exigeant. Cela me fera seulement mes 200 francs.

Je vous serais cependant très reconnaissant, Monsieur le Directeur, si vous vouliez bien donner les ordres en conséquence, et vous présente mes salutations respectueuses.

L. VILAIN

De Universiteitsbibliotheek van Gent houdt eveneens enkele brieven van Léandre in bewaring. Deze brieven zijn meestal onpersoonlijk of zakelijk gericht (310).

De Universiteitsbibliotheek van Leuven daarentegen bewaart zijn handtekening die op volgende klavieruittreksels voorkomen (311) :

VII G. BIZET 1 : Carmen (VILAIN)

VII Chr. W. VON GLUCK 1 : Armide (VILAIN)

VII ID. 2 : Iphigenia in Aulis (VILAIN)

(309) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre VILAIN (1866-1945) in : Ostendiana IV, p. 49

(310) CASIER, Ann

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 367

(311) CASIER, Ann

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 367, 368

- VII G.F. HAENDEL I, 4 : The Messiah (VILAIN), Judas MACCABEUS
 VII E.J. HAYDN 9, 10 : Symfonieën I-6, mis 2 (VILAIN)
 VII ID. II : The seasons (VILAIN)
 VII F. MENDELSSOHN - BARTHOLDY I : Athalie, met ingebonden programmaboeking van de Athalie-uitvoering op 18-02-1901 om 15 uur in Etablissement de Saint-Quirin in Huy : Séance littéraire et musicale donnée par les élèves, au piano : VILAIN (organiste au Kursaal et à l'église principale d'Ostende - premier prix de Bruxelles)
 Op het titelblad van de partituur staat vermeld dat hij die krijgt voor zijn goede medewerking op 18 en 27 februari 1901.
 VII W.A. MOZART 4 : Mis 7 (Eglise St-Pierre Ostende)
 VII ID. 7 : La flûte enchantée (VILAIN)
 VII ID. 12 : Mis 12 (VILAIN-handtekening)
 VII ID. 13 : Requiem (bezittersaantekening)
 VII G. ROSSINI 2 : Stabat mater (VILAIN)
 VII R. SCHUMANN I : Manfred (VILAIN)
 VII E. WAMBACH I : Yolande (met opschrift : A monsieur VILAIN, un bien grand artiste, affectueux souvenir E. WAMBACH décembre 1893)
 VII R. WAGNER 20 : La Valkyrie (VILAIN)
 VII ID. 22 : Parsifal (VILAIN)

In een firmabrochure aanvaardde Léandre VILAIN om de orgelbouwers JORIS & Fils uit Ronse aan te bevelen (312) :

Ostende, le 18 juin 1930

Je suis heureux d'avoir l'occasion de recommander les Facteurs d'orgues JORIS & Fils de Renaix. Depuis de nombreuses années j'inaugure leurs instruments, qui m'ont toujours donné pleine satisfaction.

(s.) Léandre VILAIN

Organiste de l'Eglise St.-Pierre et Paul et au Kursaal d'Ostende, Professeur au Conservatoire Royal de Gand.

Léandre Vilain gaf ook nog een concert op het orgel JORIS & Fils uit Ronse van de kathedraal van Lisala (Belgisch Congo). In zijn artikel in het tijdschrift "l'Organiste", vermeldt Jean-Pierre FELIX dat hij niet kon achterhalen of dit orgelconcert plaatsgreep in het atelier of in Lisala zelf (313). Dit laatste is quasi onmogelijk omdat Léandre VILAIN, gezien de reis naar Belgisch-Congo per schip naar Matadi en verder naar Lisala per trein moest gebeuren, minstens 3 weken zou geduurd hebben.

(wordt vervolgd)

(312) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945) in : L'Organiste: Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22e année, 1990/4, p. 146

(313) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945) in : L'Organiste: Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22e année, 1990/4, p. 146

De Steense bunker

Woensdag 1 augustus

Met een gezapig gangetje peddelen mijn vrouw en ik na een verkwikkende krekensfietsstocht de Schorrestraat in. Echt een aanrader op een zomerse avond fietsen tussen gouden tarwevelden en grasgroene polderweiden. Een oase van rust op luttele afstand van de drukke stad.

In de verte wenkt ons het scheve torentje van het Sint-Annakerkje met zijn talrijke terrasjes.

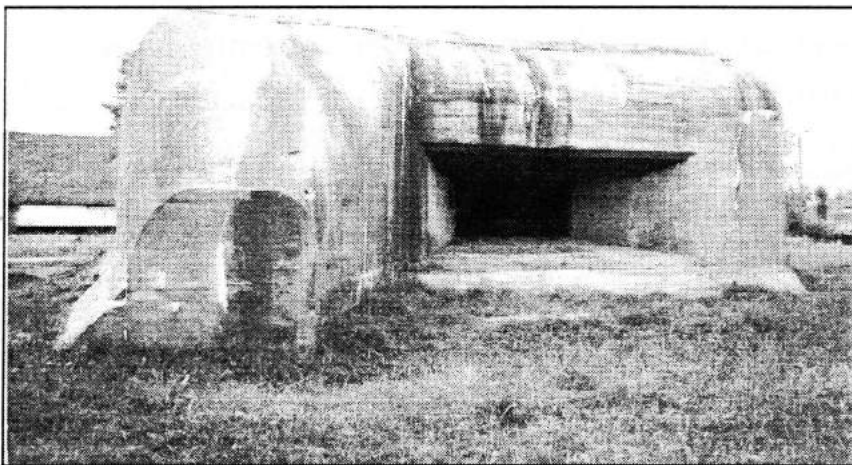
Snel probeer ik de vertrouwde contouren van de vier gevechtsbunkers van **Pz.Stp.Stene** te ontdekken. In de plaats daarvan doemt een enorme aarden wal (Atlantikwall?) op.

Die onttrekt twee van de vier bouwwerken aan het gezichtsveld.

Ter hoogte van de boerderij Theebus is de omheiningsdraad verdwenen. Die nodigt uit om de gevechtsbunker aan een nauwkeuriger onderzoek te onderwerpen. Maar eerst terrassen!

Donderdag 2 augustus

Gewapend met fototoestel, zaklantaarn en schrijfgerei bezoek ik de oorlogssite. In de Schorrestraat stal ik mijn fiets vlakbij de imposante bunker. (de tweelingbroer is dichtgemetseld)

BUITENZICHT

Vooraanzicht

In de achtergrond hoeve De Theebus (1805)

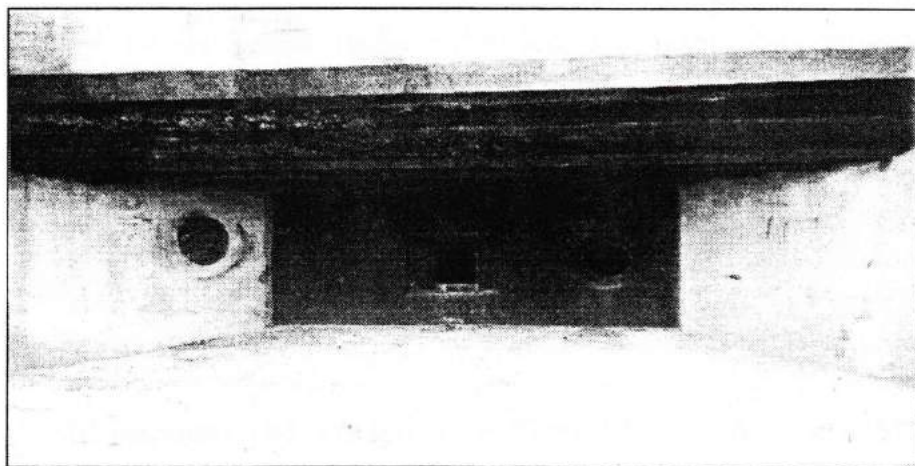
Sakkers en Houterman leren mij dat dit **een mitrailleurkazemat 630** is.

(**MG Schartenstand 60°**) Deze mitrailleurkazemat is een naar verhouding kostbare bunker, waarin 510m^3 beton en 25 ton staal werd verwerkt.

Een zware mitrailleur en zes man personeel vonden hier een bomvrij onderkomen

Van dit bunkertype werden een 290 exemplaren gebouwd.

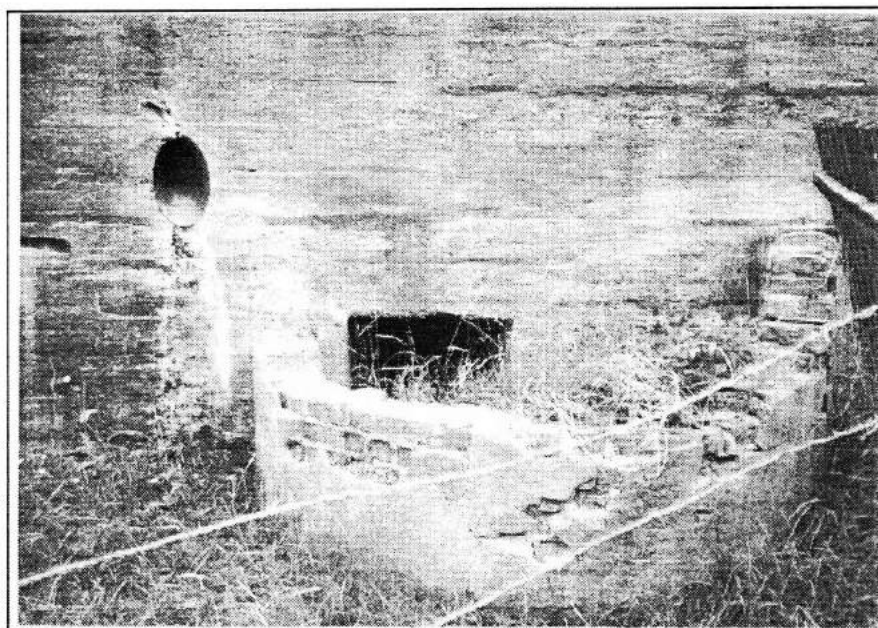
De mitrailleur was geplaatst achter een dubbele pantserplaat, bestaande uit 2 platen gepantserd staal van 10 cm dik. De pantserplaat was bij dit type 630 aansluitend aan de binnenmuur van de bunker geplaatst. Hierdoor fungeerde de 2 m dikke buitenmuur als lufel: een extra bescherming boven het schietgat.

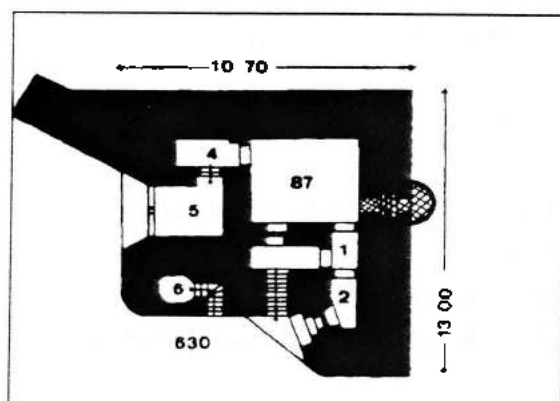
Pantserplaat
van de 630

Het vierkante gat diende voor de mitrailleur.
Het ronde gat diende voor observatieslot

Aan de zijde Schorrestraat is de bakstenenhalvecirkelvormige schacht van de Notausgang goed bewaard.

BINNENIN

Waarnemingen konden verricht worden via de externe, open observatieruimte (6:Tobruk genoemd).

De stalen treden zijn in perfecte staat.

De spreekbuis die verbinding gaf met het manschappenverblijf of gevechtsruimte is aanwezig.

De bunker heeft één ingang die verdedigd werd vanuit een flankeringsruimte (Nachkampfraum) en frontaal vanuit een schietgat in het bemanningsverblijf. Met een zaklantaarn baan je je een weg tussen vermolmde planken van een beddebak en andere rommel. In het bemanningsverblijf (87) is de bruine vies perfect bewaard.

Alle Duitse dienstteksten zijn in een uitstekende staat.

Kein Licht bei geöffneter Scharte (deze tekst is schuin in het schietgat aangebracht)

Eingangsverteitigung

Sprachrohr (spreekbuis)

jegliches Anschiesen von elektrischen Geräten gefährdet die Gesamtanlage und is daher verboten (bemanningsverblijf)

Tussen 87 en 4 is 'n verroeste staalplaat met 'n zwart opschrift : **KAMPFRAUM** (???)

Er bekruipt me echt een gevoel van : hier is iets van te maken!

Ik besluit de nieuwe Atlantikwall te beklimmen en 'n kijkje te nemen bij de andere gevechtsbunkers.

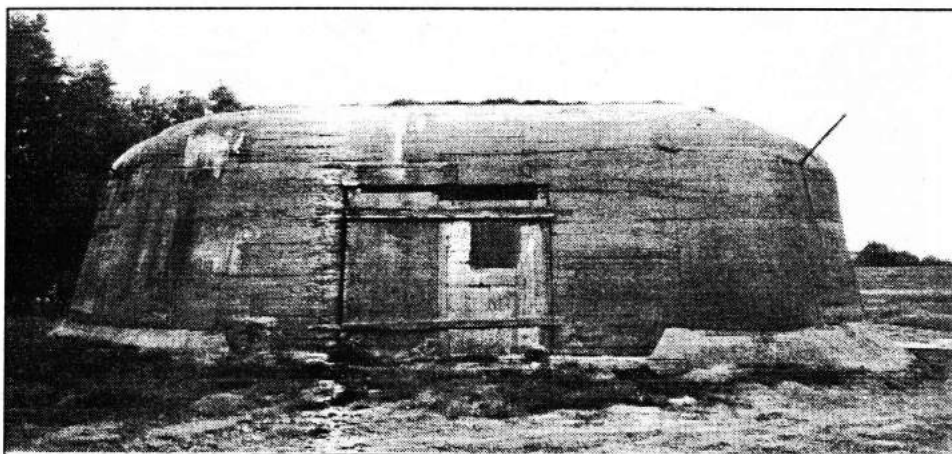
Opnieuw leren Sakkers en Houterman mij dat dit **artilleriebunkers 669 voor mobiel geschut** zijn. (**Schartenstand für Feldgeschütze 60° ohne Nebenräume**)

De twee bunkers behoorden tot een veldbatterij.

Een veldbatterij had als taak het strand onder vuur te nemen, in tegenstelling tot een kustbatterij (**Salzwedel**) die de kustwateren diende te verdedigen.

De veldbatterij ligt (lag) ongeveer drie kilometer van de kust verwijderd.

Vooraanzicht 669

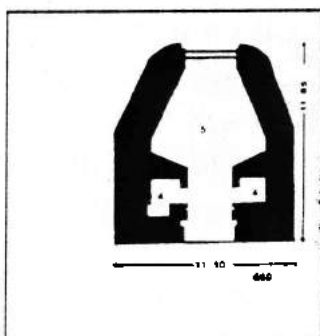

De geschutsopening is netjes afgegendeld met afgedankte staldeuren.

Je merkt dat de hoeken mooi afgerond zijn. (een bijzonder arbeidsintensief werk!)

Op die manier hadden de treffers minder uitwerking

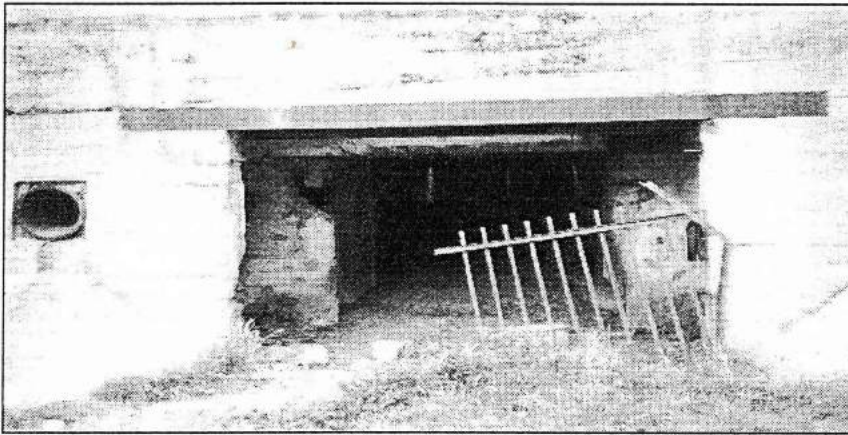
Kenmerkend voor de geschutsbunkers voor veldgeschut zijn de brede toegangen om het geschut in en uit de bunker te rijden.

Achter de geschutskamer bevinden zich twee grote munitienissen voor de granaten en de ladingen.

Binnenin herinneren balen stro aan de recente aanwezigheid van hoevedieren. Overal liggen afdankertjes van landbouwgereedschap.

Het verwrongen staal aan de ingang duidt aan dat hier duidelijk wat meer oplapwerk vereist is, in tegenstelling met de vorige besproken bunker. Welk type geschut hier opgesteld werd, is moeilijk te achterhalen. Ook hier is iets moois van te maken.

Toegang 669

Vrijdag 3 augustus

Toeval of niet. De krant van West-Vlaanderen bloklettert : **Openluchtsite voor evenementen**

'Het opwerpen van de enorme aarden wal, ontstaan na het uitbreiden en uitdiepen van de waterplassen tussen de Schorrestraat en de Steense Dijk, past in een totaalplan voor het sportpark. Het is immers de bedoeling om van deze oorlogssite een educatief-didactisch bezoekerscentrum te maken.

Het opwerpen van de aarden wal rond de bunkers is pas een eerste fase in de plannen rond de uitbouw van het sportpark.

Zo zou de mogelijkheid overwogen worden om de bunkers te renoveren.

Deze twee bunkers zijn echter beschermde monumenten. **(de 2 bunkers type 630 ook!)**

Mits het terugplaatsen van enkele originele stukken uit de oorlogsjaren zou een educatieve en didactische bezoekerssite kunnen ontstaan.' (aldus Oswald Bil, diensthoofd van de Groendienst).

De vzw Simon Stevinstichting deed op 2 april 1997 'n aanvraag ter bescherming van de veldbatterij Stene en de veldbatterij Leffinge als monument. (Dossiernr. DW002056)

Op **10 juli 1997** ondertekende toenmalig Vlaamse Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, Luc Martens het ministerieel besluit.

'Wegens zijn historische en industrieel-archeologische waarde - VELDBATTERIJ STENE EN VELDBATTERIJ LEFFINGE als monument ...'

Wordt hopelijk vervolgd ...

Bibliografie

Nieuwsblad 1997

Hans Sackers en Hans Houterman (ATLANTIKWALL in Zeeland en Vlaanderen) dec 2000

Krant van West-Vlaanderen vrijdag 3 augustus 2001 pagina 11

Met dank aan Luc Dupon voor de inzage in het aanvraagdossier van de Simon

Stevinstichting en het Ministerieel Besluit ondertekend door minister Luc Martens.

Schepen in nood

terug zien. Met man en muis zijn ze vergaan. Wreede naaktheid van het onzekere en gevaarlijke visschersleven. Zoals zij thans vertrokken zijn, vijf jeugdige kerels, de oudste 34, de jongste 21 jaar, vier gehuwden en een jongeling, zoo ziet men er dagelijks vertrekken, waarvan het afscheid een vaarwel is. Men ziet ze niet meer terug.

Dit onzekere heeft onze visschersbevolking in haar woest bestaan verhard.

Het stormt daarbuiten. De zee zoekt slachtoffers. Men weet het. Uit duizenden monden stijgt eenzelfde gebed op: mogen onze kinderen gespaard blijven. Men denkt niet onder visschers aan zijn kind; men beeft en schrikt voor allen, die op zee verblijven, omdat man ze, in eenzelfde gevoel, tot eenzelfde en eenig wezen vereenigd heeft: de zeebewerker.

Na slapeloze nachten zoekt men troost. Dan ziet men ingetogen bedevaarders, die naar Bredene optrekken en offers brengen aan den heiligen beschermer der visschers. Het heeft niet geholpen. Hij ook was machteloos tegenover de zee. Ze keeren niet meer terug.

De zee zag ze geboren worden, ze heeft hen in den dood gewlegd.

En op de doodenkaartjes die reeds uitgegeven worden kan men lezen: „waarschijnlijk in zee begraven.”

Zij kennen niet eens een graf waar ze hun laatste slaap kunnen slapen.

Redders steken in zee

verder in zee, den einder onderzoekend, de zee ondervragend. Ze lag daar voor hen, vleierend, hunne voeten streelend, alsof ze berouw had over de gruwelijke, onmenselijke daad waaraan ze zich, in een oogenblik van woede, plichtig had gemaakt. Een zeil aan den einder! Zij misschien, ja, waarschijnlijk zij. De oogen spannen zich, het zicht omhelst het zeil in een vurig verlangen, de verbeelding heeft er het nummer O/83 reeds op geprent. Het nadert en weet niet welke teleurstelling het in zich draagt. Het beeld verdwijnt om een ander vorm aan te nemen, het is niet de O/83. Het eene na het andere schip komt thans binnen: geen enkel er van is de O/83.

ALLO, ALLO, O/83, HIER OOSTENDE

Signaalraketten worden aangestoken

Betraande oogen zijn dor geworden, onverschillig. Men wil niet meer naar het strand loopen. Thuis zal men thans op bericht wachten.

Cuxhaven, Esbjerg, andere havens worden ondervraagd. Dit is nog het eenige dat overblijft. Zoo ze daar niet zijn, kunnen ze nergens elders nog verblijven. Doch de berichten die aankomen zijn al even onheilspellend dan het onbeantwoorde geroep. Niets heeft men over de O/83 vernomen, en dit niets betekent alles, de waarheid. Nooit zullen we ze nog

Moedige redders aan 't werk

1935 ABC

Julienne Carette "Femme de Chambre" in Hotel Wellington en Hotel Thermae vertelt...

Tijdens WO I waren mijn ouders met mijn broer naar Frankrijk gevlucht. Daar ben ik geboren op 30 april 1917.

Wij waren van Koekelare-Mokker, een heel klein gehuchtje vroeger. Na de oorlog keerden we naar huis terug.

Mijn vader was commercant, deed de baan met "slunzen en benen", ijzer en koper, verkocht konijnen en fruit. Hij ging naar Nieuwpoort met kar en paard. Mijn vader kocht douillen, munitie, waarvan hij dan 's avonds de doppen afsloeg; mijn moeder heeft daardoor dikwijls met de schrik gezeten.

Mijn moeder heeft bijna nooit een dokter nodig gehad. Ze heeft 15 kinderen gekocht, waarvan er 3 zijn blijven leven. Dus elk jaar was er een kind, de meesten zijn klein gestorven. Ze gingen dood, zegden ze bij ons, van de "tering in de buik". Ik vroeg eens aan mijn moeder: "Hoe komt het dat je zoveel kinderen gehad hebt?" "Zwijgt erover" zei ze, ik mocht er niet over praten. Ik had dus nog een broer en een jongere zuster, die zijn nu beiden gestorven.

Ik heb de nonnenschool op de "Mokker" tot aan mijn veertiende bezocht. Ik was niet geleerd, maar ik heb meer geleerd buiten de school en tijdens mijn naschoolse leven.

De zondag kregen we 1 frank van mijn moeder; daarmee kon ik spekken of koeken kopen. In Koekelare was er geen cinema, maar toen ik werkte, ging ik in Oostende naar de cinema. Het waren films met Charlie Chaplin en een vrouw zat vooraan in de zaal aan de piano.

Mijn zuster en ik hadden een kamertje op

de zolder. Mijn ouders waren heel, heel simpele, arme mensen, maar we hadden toch goede manieren meegekregen, want toen in de tijd was er veel gemeen volk. Als kind zijn we een keer op schoolreis naar het strand geweest. Maar toen ik in Oostende werkte, was ik er dikwijls, mijn werkgevers woonden in de Karel Janssenslaan, dat is dicht bij de casino.

Met Pasen kregen wij als kind altijd nieuwe kleren: nieuwe schoenen, kleedje en mantel, en wij waren fier lijk 'k weet niet wat. Wij gingen ermee naar de mis en toen we weer thuiskwamen, moesten de kleren weer allemaal af en terug in de doos. Dat was vroeger zo, maar alle jaren werden wij in het nieuw gestoken. En wanneer de winter begon, kregen we een beetje wintergoed.

Toen ik klein was, had ik één vlecht op de rug, later was mijn haar kort en kreeg ik een permanent. Dat was met een machine met allemaal draden met krulspelden eraan, dat was heel warm en dat deed pijn. Dikwijls waren er plekjes op m'n hoofd die verbrand waren. Ik heb nooit leren zwemmen en ik heb er nu nog spijt van. Tijdens mijn dienst in de Karel Janssenslaan hebben ze me nooit meegenomen om te zwemmen. Mijnheer en de dochter gingen zwemmen, maar ik was ook wel graag meegegaan.

Op onze parochie waren er nog niet veel mensen die een radio hadden. Onze eerste radio thuis heb ik gekocht van mijn drinkgeld. Wanneer mijn bazen een dineetje gaven, kreeg ik van de visite soms ook drinkgeld.

Alleen maar de zaterdag kocht mijn vader een gazet, maar wij wisten toen al zoveel nieuws zoals vele mensen nu, want toen sprak men met iedereen. 't Was niet van de één gaat daar en de ander gaat daar zonder naar elkaar te kijken. Iedereen die buitenkwam, had iets te vertellen. Vooral als 't zomer was, iedereen kwam buiten en zat langs de straat en maar vertellen en lachen. Dat is waat, dat is nu niet meer, er wordt nu niet meer zoveel gelachen.

Met 17 jaar begon ik als dienstmeisje in Oostende bij een familie. Man en vrouw werkten in de post. De Oostendenaars die vroeger een beetje geld hadden, moesten "chique" doen, ze hadden het een beetje "hoog op", dat is nu natuurlijk verleden tijd. Dus dat was in Oostende en ik diende daar totdat de tweede oorlog is uitgebroken. Toen ging ik weer naar huis, maar kwam dan dagelijks weer naar Oostende om te werken als werkvrouw en na de oorlog begon ik als femme de chambre in hotel Wellington.

Ik heb mijn Frans geleerd met werken. In het begin kon ik geen Frans, maar doordat ze op mijn werk altijd Frans spraken, moest ik het ook wel spreken. Mijn mensen hadden altijd de gazet "La Dernière Heure" en van zodra ik een beetje tijd had, zat ik in de gazet te kijken en zo heb ik Frans geleerd. En toen de dochter trouwde en kinderen kreeg, heb ik met de kinderen altijd Frans gesproken.

Ik sloop daar bij die mensen op de zolderkamer. Eten moest ik altijd alleen in de keuken. Ik werd wel gerespecteerd, want later, toen ik bij de dochter werkte, ze hadden een brasserie in de Boulevard van Iseghem, de Trocadero, mocht ik bij hen zitten om te eten, ik werd daar aanzien als "kind ten huize".

In mijn dienst moest ik alleen een wit schortje aandoen, wanneer er visite was, want het moest "chique" zijn bij mijn madam.

Tijdens de oorlog kwam ik vanuit Koekelare dagelijks met de stoomtram werken. Ik moest een speciaal paspoort hebben om te reizen. Op een ochtend werd de tram gemittraillieerd en de chauffeur of de stoker was dood; ik kan dat nu niet meer juist zeggen. We stonden daar natuurlijk in paniek. Op de stoomtram zaten ook veel Duitsers, die ook weg en weer reisden, van Diksmuide naar Oostende en terug. 's Avonds moest ik altijd weer terug naar huis, mijn ouders wilden niet dat ik in de oorlog uitsliep, 't was te gevaarlijk in Oostende. Velen waren gevlucht uit Oostende omdat er veel gebombardeerd werd. Koekelare niet, de "buiten" was veilig.

Een keer ben ik op reis geweest met de eerste mensen, waarbij ik gewerkt heb, naar de Côte d'Azur en Lourdes. Ik heb met de kinderen en kleinkinderen van hen nog contact, ze komen nog regelmatig naar mij toe, hoewel ze in Brussel wonen.

Vanaf 1946 begon ik te werken in Hotel Wellington, nu Andromeda. Ik heb daar 10-11 seizoenen gedaan als kamermeisje.

Hotel Wellington

Wanneer men niets geleerd heeft, was kamermeisje nog één van de beste werken om een goede frank te verdienen. Als gewone meid verdiende men bijna niets, maar als femme de chambre had men zoveel per dag en in die tijd ook schoon drinkgeld. Maar nu niet meer, dat is gedaan.

In de Wellington waren er heel veel Engelsen in de zomer. Het waren rijke Engelsen, want ze gingen iedere dag naar de paardenkoers en 's avonds naar de casino. Dat was nog het goed cliënteel van vroeger. Er kwamen ook Belgen, Duitsers, Hollanders, enz. Later veranderde dat een beetje. Het waren meer jonge gasten die afkwamen, ze hadden een heel andere mentaliteit dan de ouders.

Ik heb daar formidabel moeten werken. Bij het cliënteel had men vuile en propere. De properste klanten waren de Duitsers en de Hollanders. Die van de koude landen waren de propersten en de vuilsten waren die van de warme landen, bijvoorbeeld de Italianen, maar de Fransen waren ook vuil. Er kwamen ook veel kunstenaars; bijvoorbeeld Edith Piaf heeft daar geslapen, ik moest haar kamer doen. Ze was heel simpel en ze had een hele hoop mannen en vrouwen die mee waren. Wanneer ze buitenkwam, kon men haar bijna niet zien van de entourage die met haar mee ging naar de kursaal, het was maar een heel klein vrouwtje en altijd in een zwart kleedje. Andere kunstenaars zoals Charles Trenet, Gilbert Becaud, enz. zijn daar ook geweest. We waren natuurlijk allemaal curieus hen te zien.

In Hotel Wellington was mijn man valét de chambre en nadien portier. Hij was mijn eerste liefde, ik heb hem daar leren kennen en we zijn dan getrouwd en hetzelfde jaar zijn wij allemaal daar uitgescheiden, feitelijk buitengezet geweest. Er kwam een andere baas en die wilde niet met hetzelfde personeel werken. Mijn man en ik zijn naar zijn bureau geweest om te vragen of we

daar mochten blijven, maar hij zei: Non, ik wil jonge mensen.

Recht van staken had je toen niet, je vloog dadelijk buiten. Mijn eerste baas heette Friedrich, die was een echte Duitser, madam en de kinderen ook. Er werd onder elkaar alleen maar Duits gesproken. Nadat de tweede baas de Wellington had overgenomen, duurde het niet meer lang, en het werd afgebroken, want het was toch wel een "oud kot".

In de Wellington waren er meer dan 100 kamers. We waren met 4 kamermeisjes en hadden elk in de dertig kamers. Bedden maken, badkamers kuisen, we moesten alles doen. Er waren kamers met bad (de grote kamers in het oud gebouw), maar de kleine kamertjes hadden dit niet. Er waren ook kamers met een verbindingsdeur. Bijvoorbeeld er kwam een typ met zijn lief, hij sliep in de grote kamer en dat lief sliep in het klein kamertje. In het nieuwe gebouw later waren er ook vele kleine kamertjes, maar dan zonder verbindingsdeur, wel met een bad. Dat werd veel verhuurd aan alleenstaande dames.

Soms, wanneer er maar één nacht in geslapen werd, zei madam: "Laat de lakens maar liggen en trek ze goed glad". Maar je kunt dat natuurlijk niet meer zo krijgen zoals verse lakens en wanneer we dat deden en de klanten merkten het en reclameerden, pakte mijnheer ons apart en zei: je mag dat niet meer doen!

We hadden heel veel personeel; een liftboy, twee piccolo's, valéts de chambre, koks, garçons, kamermeisjes enz. In het restaurant hadden we maitres d'hotel, garçons, barmannen en terraciers. Terraciers zijn garçons die de terrassen doen. In de keuken hadden we de chef-kok, koks voor sausen, koks voor vis, voor vlees en heel veel hulp-personeel, filles de cuisine, om alles aan de kok aan te geven. Voor de groenten enz. te

HOTEL WELLINGTON

Groepsfoto van het Wellington-personeel

kuisen was er nog iemand anders. In de wc zat Christientje, ik ben lang kameraad geweest met haar. Ze heeft daar heel veel geld verdiend, maar ze speelde de hele zomer op de koers. Ze vroeg aan de klanten om voor haar geld te zetten op een paard. Ze verkocht ook parfum, poeder en sigaretten, ze had een hele schone wc beneden. De ingang was aan de zijkant van het hotel aan de "rampe" met trapjes naar beneden.

Wij aten in het hotel en hadden natuurlijk een andere keuken. Aan een zeker uur mochten we naar beneden gaan eten. Daarvoor werd iets van ons loon afgetrokken.

In de Wellington hadden wij altijd hetzelfde personeel, dat kwam ieder jaar terug. In de winter was er de dop of we deden een extraatje in de andere hotels. Ikzelf zat altijd met de kloppers dat ze mij naar de sprotfabriek zouden zenden. Ik heb er nooit ingezeten.

Om na het werk nog uit te gaan of te gaan dansen waren we veel te moe. 's Avonds waren we kattelam. In de weekends moesten we natuurlijk ook werken, 't is dan dat

er het meeste volk kwam. In het seizoen, dat duurde van Pasen tot oktober hadden we geen vrije dag.

Julienne aan het werk in een badkamer in Hotel Wellington, anno 1947

De Wellington had hoge plafonds. De draperieën hingen daar al dertig jaar toen ik daar in 1946 begon en we moesten die eraf halen en uitschudden, allés wat potzwart. Een valèt moest de vensters en de schoenen kuisen. Hij droeg ook de bagage. Toezicht had er een gouvernante (madame Rachel), die kwam 's namiddags kijken of de kamers proper waren. Er waren altijd klanten die reclameerden. En die die reclameerden waren de vuilsten, bij de Fransen had men dat veel. Bijvoorbeeld bij de oude badkuipen: wat "blink" eraf en misschien ook een haartje dat er nog aanplakte en ze belden en reclameerden, maar wanneer men 's anderendaags naar hun kamer ging: je vond daar wat! Ze waren één van de vuilste.

Ik heb gewerkt van 1946 tot 1958 in de Wellington. Een toen ben ik naar de Thermae-Palace geweest. De eerste keer dat ik ging zei de gouvernante: "Ik heb niemand nodig, maar geef toch je naam en adres, moest er iemand uitvallen". En het heeft niet lãng geduurd voordat ze me opriepen. Ik woonde niet ver weg van het nieuw kerkhof in de Stuiverstraat en ik ging te voet naar mijn werk, vroeger ging iedereen te voet, nu zou dat niet meer gaan.

In de Thermae was er ook veel werk, maar niet zoveel als in de Wellington. We hadden daar een valèt de chambre, die ons moest helpen. Wij waren met twee kamermeisjes op één etage. De valèt moest de vuile "linge" wegdoen, stofzuigen en we maakten samen de bedden. Eén moest de badkamer doen, terwijl de andere het stof afdeed. Er waren mensen die in de Thermae logeerden en in het Badempaleis dan naar de baden gingen. In die tijd waren dat allemaal rijke mensen. Maar nu moet je ook geld hebben om in de Thermae te kunnen logeren.

De Wellington en de Thermae waren vroeger de duurste en chicste hotels van Oostende. Ieder weekend was de Thermae vol, in de week iets minder. Er was veel volk van de paardenkoers. Er waren veel Engelse

joden, dat waren de rijkste die daar kwamen en dat was een heel goed cliënteel. Ze zeggen wel "joden", maar je had er goede en slechte in zoals overall. In tegenstelling tot de Wellington was de Thermae winter en zomer open, maar eind september stopten altijd een paar kamermeisjes. Alleen maar indien er iets speciaals was, werden ze opgeroepen. Dus was het zo, dat men tijdens de week naar den dop ging en in de weekends werkte. Bijvoorbeeld feestdagen, Allerheiligen, Kerst en Nieuwjaar en Pasen, dan werd men opgeroepen en wanneer er veel volk bleef, mocht men ook blijven.

Ik ben nooit veel ziek geweest, af en toe een verkoudheid en 't was al en je deed verder met je werk en je neus snuitende al lopende.

Ik heb gewerkt tot mijn 58 jaar. Mijn man is gestorven in 1968. Ik ben nu 84 jaar en geniet al 26 jaar van mijn pensioen.

Laat u niet vierendeel-en

Met Openmonumentendag Vlaanderen 2001 stond het "Metaal" van onze monumenten in de kijker en daar kan Oostende goed op inspelen, want onze stad beschikt over indrukwekkende voorbeelden. In 't bijzonder biedt de reeks bruggen naar de Oosteroever een mooie variatie aan typische staalconstructies. De gehaaste toeristen en Oostendenaars merken evenwel niet veel van de technische wonderen die onder het wegdek verscholen liggen. Zij bewonderen trouwens bij voorkeur de protserige en gedateerde pylonen die in de geest van de belle époque dit "utilitaire" bouwwerk tot "kunstwerk" moesten verheffen. Toch dragen die bizarre "versierselen" bij tot de historische waarde van het geheel en terecht prijkt die reeks bruggen sedert 1981 op de lijst van beschermde monumenten.

Voor de collega's die bezoekers onder en boven al dat staal moeten begeleiden past het even de constructieve en andere bijzonderheden te belichten vanuit het standpunt van de ingenieur. Vragen van technische aard zullen immers onvermijdelijk op de gids afkomen. Wees gerust, vrees hier geen wiskundige formules; ten hoogste krijgt u wat schetsen met visuele uitleg te slikken!

Het complex van de "de Smet de Naeyer"-bruggen overspant van Oostende uit, achtereenvolgens: een straat, een gedempt kanaal, een spoorweg; een recentere straat van de NMBS ten behoeve van "De Lijn" en de "Demey-sluizen". Samen 6 onderscheiden bruggen met telkens een eigen vormgeving, die past bij de specifieke opdracht.

Lopen wij het rijtje af:

A - Balkbrug boven de slachthuiskaai

Dit is de minst opvallende brug met de kortste overspanning van 6 meter. Hier volstond

een simpele balkbrug die de lasten door buigingsweerstand naar de steunpunten overbrengt, waar een losse opleg voldoet. De hoofdliggers rusten toch op rolscharnieren om het uitzetten en krimpen van het staal tengevolge van de temperatuurwisselingen vrij spel te laten en zo bijkomende spanningen en dus barsten in het metselwerk te vermijden.

Haar dragende structuur deelt zich in 10 traveeën die door 9 samengeklonken "dubbel T" liggers en twee randbalken uit gewalste I-profielen begrensd liggen. Die elf hoofddraggers werden tot een stijf geheel verbonden met behulp van dwarse IPN-profielen. Die dragen het wegdek op hun onderflenzen door middel van klassieke (zogenaamd: "Belgische") gewelfjes (vroeger algemeen toegepast boven kelders, stallingen, enz.) van kleurig geglaazuurde bakstenen.

Volgens de smaak van die tijd staan alle uitkragende elementen overdadig (en duur) versierd met gesmede krullen, gietijzeren schelpjes en roosjes. Ook de buitenvlakken van de opritten, trappen en borstweringen in gefrijnde Doornikse kalksteen kregen een pijnlijk nauwkeurige bekapping met eclectische decoraties. Soms naar Egyptische motieven (getransposeerde rietschermen) of onder Griekse invloed met uitgerokken triglifien. De landhoofden kregen als bekroning vier gebeeldhouwde bolvazen, opgesmukt met uitgebeitelde snoeren van schelpen en parels en waarvan de handgrepen ontaarden in groteske zeemonsterkoppen. Die zucht tot versiering vindt men zelfs in de hardstenen borstweringen van de oprit, want met het doel grijze eentonigheid te vermijden, zitten smallere balusters uit witte steen erin geklemd. Zo verkrijgen de lange opritten een lichter voorkomen, wat

een (valse) troost biedt aan de weggebruiker die de lastige helling op moet.

Onder deze oprit gapen lege overwelfde ruimten die ooit toegankelijk waren, want onder de trap ontdekken wij een grof toegemetseld deurgat.

Boven de randprofielen zien wij nog de oorspronkelijke gietijzeren balustrades. Zij werden indertijd beslist uit voortreffelijk materiaal gegoten, want ze staan er na een eeuw nog ongeschonden en goed onderhouden bij.

Voorbij deze eerste brug reed het verkeer ruim 25 m over een gesloten viaduct met zes traveeën en bereikte dan de monumentale landhoofden van de:

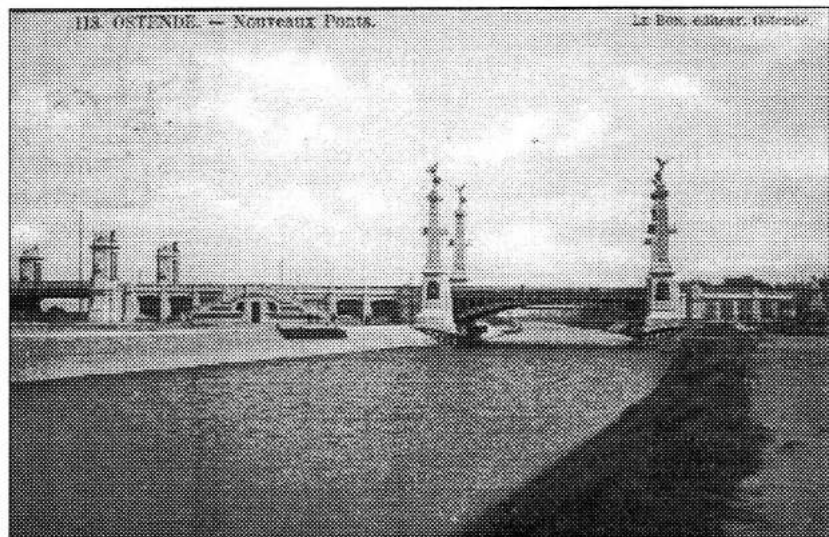
B - Stalen driescharnierboogbrug

boven een voormalig kanaal dat de dokken verbond met de achterhaven. Hier voeren alleen binnenschepen voorbij en die vereisen geen hoge vrije doorgang. In 1936 besloot het Bestuur der Waterwegen tot demping van dit kanaal om terrein te winnen voor de spoorwegen. Nu blijft na ophoging tot straatniveau minder dan 2,50 m vrije hoogte over zodat hier amper personenauto's onderdoor kunnen. Zo dient dit gewonnen terrein tot gerieflijke overdekte parking voor het personeel van de NMBS en hoort bij het station. Strict genomen maakt het geen deel uit van het publieke domein, maar blijft toch nooit afgesloten zodat een goedmoedige gids zijn belangstellend gezelschap even zonder huisvredebreuk te plegen deze mooie brug van onderen kan laten bewonderen.

En reden tot bewondering vindt men er! Onmiddellijk springt het vakmanschap in het oog van de arbeiders die hier een eeuw geleden werkten. De talrijke klinknagels

getuigen van de stielkennis en liefde voor het vak van de voormalige "riveurs". Deze assemblagetechniek raakte mettertijd voorbijgestreefd na de ontwikkeling van het vlambooglassen, maar eiste vroeger van de gespecialiseerde arbeider buitengewone handigheid die grensde aan acrobatiek. Een "chauffeur" verhitte de klinknagels tot ze "kersenrood" gloeiden, viste ze dan met een tang uit de brasero en smeedde ze omhoog naar de riveur, die tussen de spanten hing te bengelen. Die moest dat oververhit stukje smeedijzer met een grijper opvangen, in het boorgat duwen en met forse hamerslagen het tapse uiteinde platsmeden. Die stiel beheerste men vanzelfsprekend niet op een twee drie en ze ging mettertijd teloor. Oostende mag beslist pronken met dit getuigenis uit de heroïsche periode van de staalbouw.

Maar ook de durf van de ontwerpers valt op: met 32 m overspanning tegenover 3 m hoogte tussen de scharnierpunten gemeten vindt men hier een van de scherpst onderwerpen driescharnierbogen die ooit

bestonden. Bij zulke extreme verhouding hoogte/overspanning treden enorme zijdelingse spatkrachten op die langs de geboortescharnieren de funderingen bovenmatig horizontaal belasten en massieve landhoofden vereisen. In de zachte ondergrond van ons poldergebied treden gemakkelijk ver-

zakkingen op. Daarom moet de brug op scharnieren steunen om de zettingen van de funderingen te volgen zonder tot scheuren of barsten aanleiding te geven.

De structuur van deze brug omvat 11 prachtige bogen die nauwgezet werden samengeklonken uit staalementen (platen, T-ijzers en L-ijzers). Zij overleefden op gelukkige wijze niet alleen twee wereldoorlogen, maar vooral de blasé vernieuwzucht van de 60'er jaren. Het bleek dus een goed idee van het Bestuur van Bruggen en Wegen om dit voorbeeld van vakbekwaamheid grondig te restaureren. Zelfs de – naar onze smaak overdadige en nutteloze – versieringen met rozetten, spiralen enz. glanzen als nieuw. Alleen aan de noordwestelijke dagzijde blijken enkele (niet belaste) onderdelen onherstelbaar aangetast.

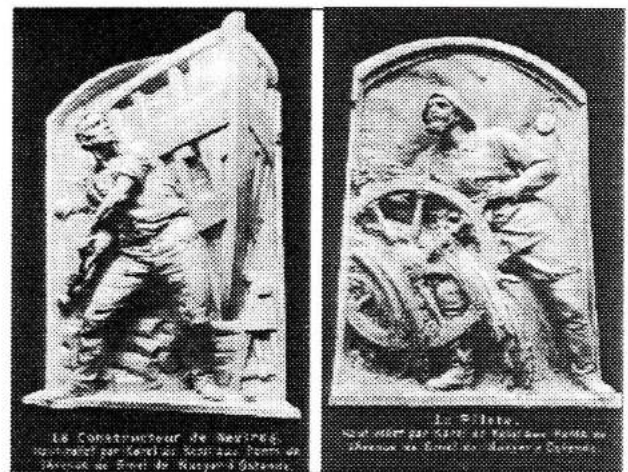
Ook hier bleef de gietijzeren borstwering in goede staat en vereist trouwens geen duur onderhoud.

Een wandeling onder deze brug zal ongetwijfeld een openbaring betekenen voor onze gasten. Zij kwamen voordien onder de indruk van de vier rijzige pylonen op de landhoofden! Vanzelfsprekend wenste architect Alban Chambon daarmee vooral een artistieke uitstraling te verlenen aan deze monumentale toegang tot de Koningin der Badsteden (architecten beschouwen daarbij de technische problemen nogal laagbijd-de-gronds en laten die liever over aan hun "meiden", de ingenieurs!). Hun eigen gewicht helpt evenwel ook de vervelende horizontale spatkrachten naar beneden te duwen en begunstigen de stabiliteit van de funderingsmassieven.

Voor 1914 stonden die vierkante zuilen bekroond met bronzen engelfiguren, goed voorzien van fladderende vleugels en wapperende gewaden. De winderige omgeving deed evenwel aan hun verhullende taak wat afbreuk en zo ontstonden vier "monokini's avant la lettre" die de volksmond vlug

inspireerden tot de onkuise spotnaam (zie Gidsenblad jg 12 nr 3, blz 80) die iedereen wel kent, maar die de gidsen fatsoenshalve aan hun gehoor niet mogen doorvertellen (zij kunnen het natuurlijk toch niet laten!) Wellicht uit zedigheid hebben de Duitsers tijdens Wereldoorlog I het brons van deze lichtzinnige engeltjes tot weinig vreedzame apparatuur omgesmolten, maar de verweerde pilaarvormige sokkels blijven het bekijken waard. Naast allerlei klassieke versieringen met voluten, schelpen en de onvermijdelijke dubbele LII, vallen in 't bijzonder de acht uitkragende antieke scheepssnebben op, typisch met rostrum en ramskop als scheg- of boegbeeld.

Op de massieve basis staan aan de zeezijde de inscripties Anno 1903 en Anno 1905. Maar de twee bronzen hoogreliefs van Karel de Kesel die de nissen erboven sierden vonden ook de weg naar de smeltovens. Zij stelden links een scheepsbouwer en rechts een stuurman voor.

Aan de parkzijde bleven de platen met opdracht wel bewaard, misschien waren zij reeds in 1915 overwoekerd met vlierstruiken zodat de bezetter ze niet opmerkte, anders had hij die ook tot kanonnenspijs omgesmolten. De linkerplaat verklaart plechtig, maar beknopt, onder een koningskroon en boven een liggende leeuw: "INAUGURE EN 1905 SOUS LE REGNE DE LEO-POLD II". De rechterplaat vermeldt uitvoeriger de lagere echelons:

EDIFIE

de 1903 à 1905

Le Comte de SMET de NAEYER

Ministre des Finances

et des Travaux Publics

Administration

des Ponts et Chaussées

M.M. P.J. TROOST Directeur Général

L. VAN GANSEBERGHE

Ingénieur en chef directeur.

P. VAN der SCHUEREN

Ingénieur principal

A. CADOLA Constructeur

Alban CHAMBON Architecte

Volgen wij de weg verder oostwaarts, dan blijven wij op hetzelfde niveau, bovenop een viaduct met acht bogen. Met de samendrukbare poldergrond mag men hier in Oostende immers geen drukke weg op een aanaarding aanleggen, alhoewel die uitvoering veruit eenvoudiger en goedkoper uitvalt (zie ook de oprit van de A10 bij Oudenburg).

De bogen van het viaduct kunnen wij enkel van opzij waarnemen. Volgens de smaak van de belle-époque oogden gapende openingen nogal schraal en daarom verkoos architect Alban Chambon de holle ruimten met muren uit natuursteen af te sluiten. De egale warm-bruine kleur van het parement bewijst dat alle zandsteen uit dezelfde groeve (aan de Maas of de Ourthe) werd gehouwen.

Nu bereiken wij een ...

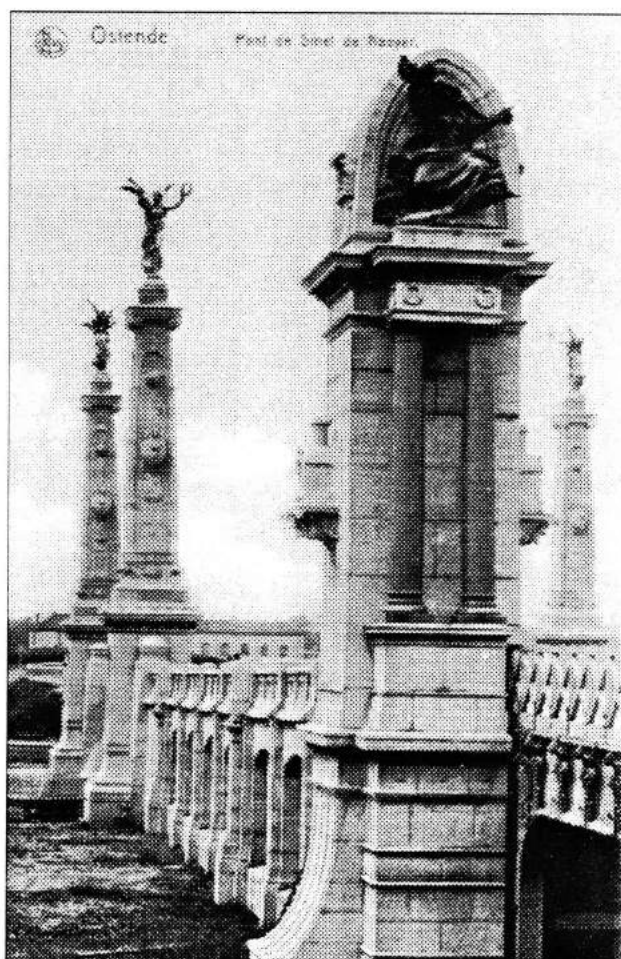
C - Stalen portaalbrug op twee scharnieren

Zij overspant de zes sporen die uit het Oostendse station vertrekken en verkrijgt daarmee een vrije lengte van niet minder dan 25,50 meter! De toepassing voor gewone liggers met losse opleg zou hier zeer hoge staaldoorsneden vereisen en het wegdek op te hoog peil handhaven. Dit zou dan op zijn beurt een veel groter grondverzet voor de

opritten meebrengen. De ontwerpers beperkten de sectie van de profielen door een portaalbrug te ontwerpen waarin de buigende momenten in de verticale profielen overlopen en zich onderaan omzetten in horizontale krachten. Vandaar de bizarre plaats van de steunscharnieren aan de buitenzijde, wat op het oog onevenwichtig schijnt.

Opnieuw (zoals bij de driescharnierbrug) helpt het gewicht van de massieve pylonen deze spatkrachten te drukken.

De vier pylonen van deze spoorbrug bezitten een massieve vierkante doorsnede, maar blijven minder hoog dan de kolommen bij de kanaalbrug. Op het eerste gezicht zien zij er wat plomper uit, ook met de bescheiden versieringen, maar gelukkig springen aan de straatzijde vier vertederende ouderwetse locomotiefjes uit, die de goede oude tijd oproepen. Indertijd werden zij zeer fijn uitgekapt en geraakten ondertussen nogal verweerd.

Architect Chambon wenste evenwel in de eerste plaats op het aankomend verkeer indruk te maken en voorzag zestien opdringerige granieten zuilen in dorisch-toscaanse stijl. Die dienden tot sokkel voor bronzen beeldengroepen, die jammer genoeg ook in de smeltoven verdwenen.

De borstweringen van deze brug werden merkkelijk hoger en dus veiliger geplaatst en bestaan onderaan uit gietijzeren panelen tussen gewalste profielen waarop een verwarrend roosterwerk staat gelast uit gesmede draadstaal. Dat staat om de 0,75 m geklemd in stijlen die uitlopen op gothischaandoende kruisbloemen van gietijzer. Dit geheel beantwoordt niet meer aan de moderne smaak die schoonheid aan eenvoud paart. In 't bijzonder stoort ons het roest op de fijnere onderdelen in getrokken staal.

Vorbij de spoorweg daalt de straat naar het sluisencomplex, maar recentelijk wensten de ferryboten voor hun moderne rolslaadsysteem een onderdoorgang. De Dienst Bruggen en Wegen bouwde daarom een:

D: Gewapend betonbrug boven de laadweg

Tijdens de uitvoering van deze jongste brug moest het verkeer ongehinderd blijven doorstromen en daartoe kozen de ingenieurs voor een snelle montage met geprefabriceerde onderdelen. Het maximale gewicht en de afmetingen van zulke losse balken en kolommen blijft evenwel beperkt tot het laadvermogen van het werfmateriaal en om die praktische reden staat de brug gesplitst in drie korte overspanningen, ternauwernood breed en hoog genoeg bemeten om een vrachtwagen door te laten. De eenvoudige stapeling van zuilen, moerliggers en draagbalken steekt af tegen de gecompliceerde constructies van de drie hierboven beschreven bruggen en het lijkt er een beetje op alsof de bouwers hier een kinderspel-

letje met een bovenmaatse blokkendoos hebben gespeeld, maar deze functionele opvatting past uitstekend bij het moderne esthetisch aanvoelen. Wij zien in het gewapend beton het staal niet, maar het vervult wel een essentiële rol, want het neemt de trekspanningen op.

Dit typische ontwerp kunnen wij pas van opzij waarnemen vanaf het grasperk tegenover het complex van de Demey-sluizen, dat op zich talrijke metalen bezienswaardigheden bevat. Wij vermelden de voorstevan van het Britse schip HMS Vindictive dat op 23 mei 1918 in de havengeul tot zinken gebracht werd alsook allerlei stalen onderdelen van de sluisdeuren met kettingen en takels.

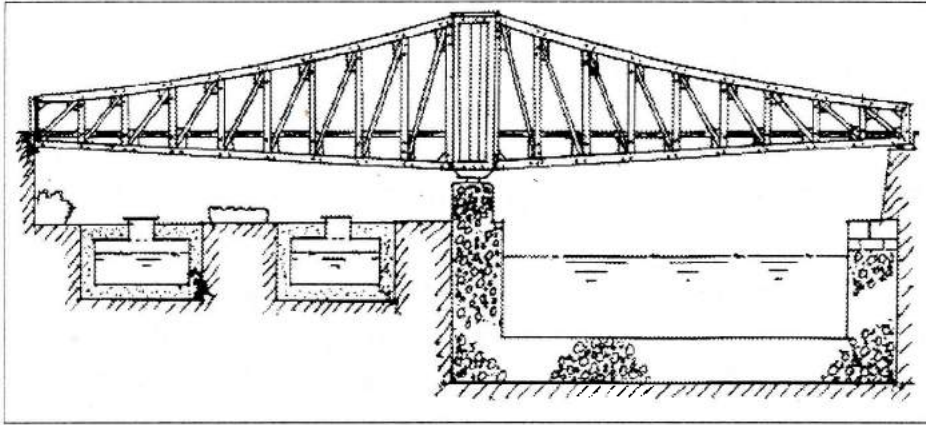
Onder het lager gelegen parkje passeren bovendien de uitwateringen van de polders en daar hoort ook veel ijzeren apparatuur bij zoals de ophaallieren voor de schotbalken en de gietijzeren putdeksels.

Terwijl wij dit geheel staan te bekijken, leunen wij tegen een merkwaardige stalen borstwering, samengesteld uit twee buizen die vastgelast liggen aan gietijzeren palen. Op de vormgeving van deze paaltjes let evenwel geen voorbijganger. Zeer ten onrechte, want zij behoren tot de zeldzame toepassingen van de art nouveaustijl in Oostende. Hiervan kennen wij wel een paar woningen in de Van Iseghemlaan, maar onverwachts vallen wij op deze nu rustige uitvalsweg op de gracieuze zweeps slagkrullen bij een utilitaire borstwering.

Vanop deze groene uitkijk wordt onze blik evenwel het meest geboeid door de twee:

E en F - Draaibare vakwerkbruggen aan de sluis

Haar uitvoering als tweelingbruggen garandeerde tot voor kort de vlotte doorstroming van zowel het weg- als het havenverkeer en zij vormen samen met de sluisen, de uitwa-

wachten van bouwkundige ingenieurs!) hier zijn geen zogenaamde "Vierendeel-liggers" toegepast! Een schets maakt het onderscheid duidelijk (wie zei ook weer dat een kleine tekening meer toont dan een lange uitleg? Hij

teringen en de havengeul een aantrekkelijk landschap.

Beide bruggen draaien om een centraal steunpunt dat op de westelijke kaaimuur van de sluishoofden rust. Met deze opvatting vervult uitsluitend de oostelijke helft van de draaibrug de opdracht om aan de scheepvaart vrije doorgang te verlenen en zwaait de westelijke helft slechts mee om tegengewicht te leveren, zodat het steunpunt uitsluitend verticale lasten draagt.

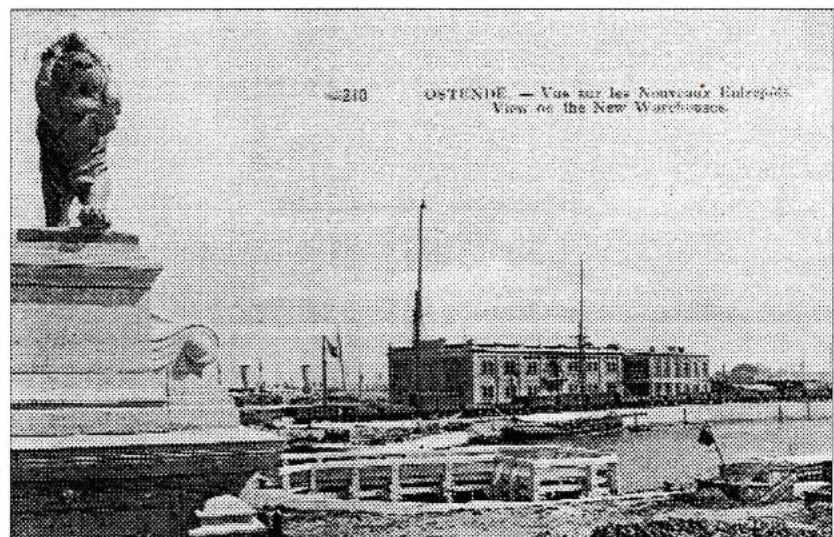
Het eigengewicht van de zwenkende bovenbouw moet vanzelfsprekend zo lang mogelijk worden gehouden en dus past hier een structuur in vakwerk. Zo'n ligger is samengesteld uit stalen staven, die in stijve driehoeken aaneen staan geklonken en bij de berekeningen uitsluitend aan trek of druk zijn onderworpen. De afwezigheid van buigspanningen laat geringe staalsecties toe, zodat een vakwerkligger zo licht (dus goedkoop) en sierlijk uitvalt.

De wisselende helling van de diagonalen aan weerszijden van het draaipunt volgt uit de voorkeur om zoveel mogelijk staven aan trek te onderwerpen (stalen staven knikken immers onder druk). Het studie bureau van Prof. Vierendeel uit Leuven bezorgde het ontwerp en de berekening van de Demey-bruggen. Maar (en hier kan de gids een pertinente opmerking ver-

kwam uit Corsica nietwaar?)

De schuinstaven die bij klassieke vakwerk-liggers de rechthoeken tegen vervorming verstijven, zijn bij Vierendeelliggers vervangen door afgeronde inklemmingen tegen de randstaven. Prijs uzelf gelukkig, waarde lezer niet-ingenieur, dat u de berekeningsmethode daarvan nooit moest blokken. Er komen immers ellenlange (letterlijk) formules aan te pas.

Met deze waarschuwing, die de bizarre titel van het artikel verklaart, kunnen wij onze wandeling over de zes "de Smet de Naeyer" bruggen afsluiten. Niet zonder een laatste blik te werpen op de vier sierpilaren die de noorderdraaibrug vergezellen en dezelfde zucht tot decoratie uitstralen als bij de spoor- en kanaalbrug. De zuiderdraaibrug kreeg daarentegen minder opsmuk. Wij vinden nog slechts lage sokkels waarop ooit de koningen der dieren stonden.

Aan land (6)

Nvdr. In de bijdragenreeks 'Gebonden jeugd' (Lange Nelle tijdschrift jg. 10 – 1998 – nr. 1 tot en met jg. 11 – 1999 – nr. 1) schreef Richard Quaegebeur zijn prilste jeugd in vijf afleveringen bijeen. Het inspireerde hem om er een autobiografisch vervolg aan te 'breien'. Het gezin moest de aak verlaten en ging met de schamele bezittingen weer 'aan land' wonen. Hij neemt de draad weer op in het hoofdstedelijk gebied ... (nu volgt deel 6)

Sommige nieuwe vrienden waren aangesloten bij de voetbalclub Daring Molenbeek. Hun eerste ploeg was in '35 en '36 kampioen geworden van België, maar moest nu Beerschot laten voorgaan. Tijdens de oorlogsjaren zakten ze zelfs naar tweede.

Het was een grote ploeg, zelfs groter dan Anderlecht toen. Ik liet mij ook inschrijven doch bezat nog geen voetbalschoenen. Een

erelid, de baas van een ruitenwassersbedrijf, kon mij echter gebruiken als hulp voor zijn knechten. Ik had reeds berekend dat ik na acht dagen (van slechts zes uren) een paar kon kopen. Doch na de eerste klant, ik stond op de ladder tot de eerste verdieping, hoorde ik

een fluitje. Het was mijn vader en ik moest meteen stoppen. Het werk was te gevaarlijk, zei hij. Het kwam zelfs tot een kleine discussie met de baas. Toen kreeg ik toch mijn schoenen van thuis.

Bij de Daring ontmoette ik weer Marcel en André. Wij werden bij de kadetten (tot zestien jaar in die tijd) ingelijfd en na een paar weken werden wij opgesteld voor competi-

tiematches. Zo waren er vier elftallen van kadetten in verschillende reeksen. Maar na een eerste match daagde André, die keeper speelde, niet meer op. Wij speelden op zondagmorgen maar hij moest van thuis naar de mis. En het was te gevaarlijk voor zijn arm, zei zijn moeder. Van een korte carrière gesproken!

En zo gingen wij naar verschillende clubs voetballen, met wisselend success. In de namiddag gingen wij soms naar een grote match kijken. In het naar huis komen, deden wij reeds een paar cafetjes aan. Tijdens de oorlog werd er "fluitjesbier" gebrouwen, vermits de grondstoffen schaars waren.

Nochtans heb ik weinig van dat bier weten drinken. En eerlijk gezegd: ik mocht toen reeds graag een pintje.

In de zomermaanden, juli en augustus, lag de competitie stil en werden de trainingen vervangen door voetbaltennis en atletiek. Er werden zelfs een paar zondagen wedstrijden gegeven voor het publiek. Dan kwamen vooral ereleden en familieleden kijken naar

de kampen. Steeds was ik vooraan. En steeds ging het tussen Marcel en ik. Was hij eerste in het hoogspringen (allebei 1,60 m. maar hij bij de eerste poging), ik sprong 5,60 m. ver, amper 10 cm. verder.

En dan 's namiddags de loopwedstrijden voor het publiek. In de reeksen had ik gewonnen tegen de kampioen van Brabant bij de kadetten. (Hij was aangesloten bij atletiekclub Union St-Gilles, maar speelde voetbal bij Daring, zeer goed trouwens).

Bij de zes finalisten was er slechts één die de twijfelachtige eer had op gewone turnpantoffels te lopen. De andere hadden spikes gekregen thuis. Wij liepen op een afgesneden grasmat, maar het had wat geregend. En bij het vertrek gebeurde het kleine drama. Wij beschikten niet over startblokken en bij het afzetten gleed ik uit en verloor meteen twee meter. Nog nooit heb ik zo vlug gelopen. Centimeter na centimeter haalde ik in, doch over een afstand van slechts vijftig meter was er niet veel aan te doen. Ik kwam een kleine halve meter te kort bij de kampioen en verloor met een zucht van Marcel. Ik kreeg meer applaus dan de eersten en iedereen kwam mij troosten. Mijn vader die met mijn moeder in het publiek zat, zei echter doodgewoon weg: "Had je niet uitgleden, had je misschien gewonnen. Je kan tenandere niet altijd winnen!"

En toen werd ik kwaad. Ik moest nog aanzetten in de duizend meter maar weigerde kordaat. Niemand kon mij nog overhalen. Ik was in een gemoedstoestand gekomen dat ik niet normaal meer kon redeneren.

Het seizoen daarop ben ik gestopt met voetballen, en dit op een eigenaardige manier.

Het was reeds opgevallen dat ik na een redelijk zware inspanning nooit adem te kort kwam. Men dacht reeds met een superkampioen te doen te hebben. Tot ik bij de dokter passeerde. Eerst moest ik de inhoud van mijn longen in een drukmeter

apparaat blazen; dan twintig maal door de benen zakken. Toen de dokter zag dat ik niet naar adem snakte, liet hij mij nog eens tien maal pompen (met het lichaam uitgestrekt op de armen duwen tegen de grond). Voor die oefeningen blies ik drie kilo (ik was echter niet voluit gegaan, waarschijnlijk om wat indruk te maken; slecht karakter van mijnentwege) en daarna kwam ik bij de vijf kilo. Iedereen was in de wolken tot mijn boeddruk gemeten werd. Ik kwam bij de twintig op de schaal; klaar om dood te vallen zei de arts. Meteen werd een afspraak gemaakt met een hartspecialist.

In die tijd was een onderzoek niet te vergelijken met de hedendaagse kennis van hartziekten en -afwijkingen. Ik kreeg een klein pikuurtje om kalm te blijven (ik heb me nooit voelen kalm worden). Dan werden mijn polsen, armen, dijen, enkels, borst omvang ingesnoerd met banden en riemen. Daarna aangespannen en gelost en uitslagen van enige druk, te veel of te weinig, genoteerd.

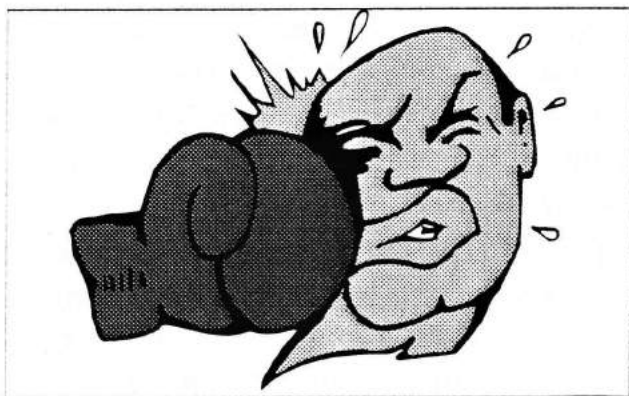
Dit gebeurde in het Sint-Janshospitaal aan de Hoogstraat (rue Haute - Hosjestroet in het Brussels en het Marols) te Brussel. Gelukkig had ik de lidkaart van de Daring bij en kregen ze telefonisch bericht van de clubarts of ik mocht niet buiten; kwestie van betaling van hospitaalkosten. Het was trouwens de clubdokter die de uitslag zou krijgen.

Het resultaat leek kort maar duidelijk. Wegens de vlugge ontwikkeling van mijn gestel, weliswaar in gunstige zin, was het wenselijk dat ik een tijdje rustte, en geen grote inspanningen deed.

Ik heb toen besloten geen matches meer te spelen, ik werd toch voorlopig niet opgesteld. Maar er waren nog andere redenen. Na dit schooljaar ('44) was ik zinnens hoger middelbaar te volgen en mij ten volle toe te leggen op mijn studies. Ik wou immers naar de Zeevaartschool in Antwerpen. Binnen drie jaar zou de oorlog wel voorbij zijn en

vader zou misschien akkoord gaan zodat er niet te veel discussie zou volgen.

Op school had ik nieuwe vrienden gemaakt. Daar had je eerst Donat. Het was een grote brave slungel, nog een kop groter dan ik. Hij speelde ook bij de Daring. Het was een sterke jongen maar te traag tegenover mij. Het gebeurde soms dat de turnles eindigde met een trek- en duwspel. Men moest elkaar achteruit duwen of trekken, ik weet het niet meer juist. In het begin stond ik steeds tegenover Donat. En steeds stond de onderwijzer geamuseerd te kijken. Van het ogenblik dat hij zijn armen strekte, dook ik onder een van die armen door en voor hij zich kon draaien of oprichten zat ik op zijn nek. Eens hield hij zich zodanig laag dat ik eenvoudig over hem sprong en hem meteen omlaag duwde. En de meester maar lachen. Toen wou Donat niet meer vechten met mij. Tegen mij stond toen een zekere Frans. Frans was bijna zo groot als Donat maar tweemaal zo breed. In gewicht zal hij ook wel tweemaal zoveel gewogen hebben. Niettegenstaande dat hij nog trager was dan Donat kreeg ik hem niet omver. Ik werd gewaar dat niemand wou te doen hebben met hem. Ik heb eens met hem gebokst. De leraar had twee paar bokshandschoenen meegebracht. Nu, tussen ons was het "match-nul", maar ik zat vol met blauwe plekken.

Een van mijn beste vrienden was toen nog Sussen Frans. Zijn vader was afkomstig van Antwerpen, had nog aan de dokken gewerkt en was toen meestergast in de sigarettenfabriek "Boule d'Or". Zijn moeder

was Engelse en gelukkig genaturaliseerd tot Belgische. Niettegenstaande haar geboorteplaats in Engeland lag, hebben de Duitsers haar toch gerust gelaten.

Sussen had aanleg om detectief te worden. Hij deed niets liever dan tussen klaarte en donkerte door de Brusselse straatjes te lopen en louche types te observeren. In mij had hij de ideale helper gevonden, niettegenstaande hij mij eerder aanzag als de leider. Ik kende goed de weg in de buurt en ook in de Marollen. Daar woonde trouwens familie van ons. Moeders zuster met haar man en twee kinderen waren na hun vlucht in '40 in Brussel gebleven daar hun woning in Oostende wegens de bombardementen onbewoonbaar was. Ik ging daar soms op bezoek en leerde zo de omgeving kennen. Zelfs na de bevrijding en wat later zette ik daar wel eens een "stapje" in de wereld. Men moest er wel voorzichtig zijn want met sommige gasten viel er ginder niet te lachen.

Eens werd Sussen gewaar dat er kolen verdwenen uit hun kelder. Hij woonde in Molenbeek niet ver van de "Boule d'Or" en het stadion van de Daring (voorheen Stade Bossaert heette het toen, nu Fallonstadion van Racing-White), in een flatgebouw. Die kelder sloot met een deurtje zonder slot. Om te openen moest men door een kleine reet van boven het deurtje vastnemen en zo open trekken. Daar zijn ouders allebei gingen werken, haalde hij altijd zelf kolen naar boven. Om de dief te vatten had hij een zware rattenvaak aan het deurtje gehangen. Hij verkneukelde zich reeds bij de gedachte dat hij de dief zou zien rondlopen met omzwachtelde vingers. Helaas is dit slecht afgelopen. Zijn vader, die niet verwittigd was, kwam voor een keer vroeger thuis. Hij wou zoonlief wat werk besparen. En toen dit zoontje thuiskwam, stortte zijn wereld letterlijk in elkaar bij het aanschouwen van vaders ingebonden vingers.

Zo was ik ook bevriend met Herman. Zijn vader was voor de oorlog hoofdjournalist bij "Het Laatste Nieuws". Tijdens de bezetting had hij de zaak overgenomen. Heel de bezettingsduur is het blad blijven verschijnen; onder Duitse controle, dus Duitsgezind. Dit is hem natuurlijk niet in dank afgenomen na de bevrijding; hij werd zelfs bij verstek veroordeeld (tot de dood, zei men, maar dat geloof ik niet).

Ik heb het hier over Frans Beckers. Ik leerde hem kennen toen ik zijn boek "Het grote Avontuur" las, even voor de oorlog (pseudoniem Frans Demers). Hij kon natuurlijk vlot schrijven en zijn zoon liep in zijn voetsporen. Wat later heeft Frans nog mooie en goede boeken geschreven onder de naam Elsing. Het ging over Afrika waar hij eens rondreisde: "Tembo, Tembo, de olifanten", "Parade in de Tropen", "De Tweeëndertigste Bruid", en nog.

Zijn zoon kon dus goed opstellen, maar zijn geschrift zal ik nooit vergeten. Hij schreef niet alleen veel vlugger dan ik maar steeds was alles leesbaar en mooi gevormd. Iedereen stond dan ook perplex bij het aankijken van, ik mag het wel zeggen, die schrijfkunst.

Wat wij ook samen deden waren scheikundige proefnemingen. Hij had daarom thuis een kamertje gekregen maar ik had meer plaats in onze kelder. Wij hadden al een beetje materiaal aangeschaft, zoals proefbuisjes, een retort, een bunsenbrander, glazen buisjes die wij zelf plooiden in een vlam (als die rood wordt, kan men buigen) en zo meer. Op school hadden wij in de eerste lessen leren zuurstof en waterstof maken, maar voor ons was dit maar een koud kunstje. Zo lieten wij zwavelzuur (Esprit de Sel) inwerken op ijzervijlsel of kleine nageltjes, langs een glazen buisje de vrijgekomen waterstof opvangen in water in een omgekeerde proefbuis (waterstof is lichter, dus het stijgt). Wanneer het proefbuisje leeg was en dus gevuld met waterstof, hielden

wij een lucifertje onder de omgekeerde buis en wij kregen een ontploffing. Thuis keken ze met open ogen.

Ik moet ook zeggen dat wij soms verbindingen verwezenlijkten die wij niet konden thuiswijzen. Meestal verkregen wij iets dat verdacht naar rotte (maar dan heel rotte) eieren rook.

Wij hadden een bokaaltje natrium gekocht. Dit is een eerder zacht metaal dat in petroleum wordt bewaard. In aanraking met water begint het te branden. Dan lazen wij dat kalium dezelfde eigenschappen heeft, maar een mooiere en grotere vlam geeft. Dan kochten wij maar kalium. Bijna al onze verdiensten, zondagen en drinkgeld (hoe ik daaraan kwam vertel ik naderhand), besteedden wij aan boeken en scheikundige bestanddelen.

Wij hebben eens een volledig bolletje kalium in de vaart Brussel-Charleroi gesmeten. Zoals gezegd is kalium mals en men kan er gemakkelijk stukjes afsnijden. Het was verkrijgbaar in bolletjes van ongeveer een centimeter doormeter. De kleine stukjes die wij afsneden brandden bijna dertig seconden in een half met water gevuld proefbekertje. Het metaal sprong dan weg en weer over

het water en met het vlammetje gaf dit een prachtig uitzicht. Enig gevaar was er wel om met zweethanden de stukjes af te snijden.

Natuurlijk moesten wij eens zien wat het resultaat was van zo een volledig balletje in aanraking met water en het kanaal leek ons de aangewezen plaats. De uitslag was verbluffend.

Er ontwikkelde zich een groen-blauwe vlam met een basis van een tiental centimeter en zeker een halve meter hoogte. De vlam schoot van de ene kant van het kanaal naar de andere kant. Het gaf een knetterend geluid en er ontwikkelde zich een rookkolom van wel tien meter hoogte. Wij vonden het prachtig maar hadden tegenslag. Onze proefname deden wij ter hoogte van het "Klein Kasteeltje" en daar waren "zwarten" gekazerneerd. Dit waren volgelingen en vrijwilligers onder de leiding van Staf Declerck, flamingant en fan van Hitler. Die werden klaargemaakt voor het Russisch front.

De mannen van wacht hebben ons toen binnengenomen voor ondervraging. Gelukkig kende de officier iets van chemie, of kende hij Hermans vader?

Het zou te veel zijn om alle nieuwe vrienden te bespreken maar één anekdote wil ik toch vertellen. Het ging om Julien. Hij zat wel een klas hoger maar zocht mij regelmatig op om zijn "avonturen" te vertellen. Ik geloofde er maar de helft van, maar dit voorval heeft zijn eigen vader mij verteld. Die mensen waren afkomstig van Zele. De vader werkte voor de oorlog op een van de ministeries. Nu was hij werkzaam bij de ravitailleringdienst. Lange tijd heb ik geloofd dat hij collaboreerde met de Duitsers. Niets is minder waar.

Thuis was Julien de oudste en zo een tien jaar ouder dan zijn broertje, een laatkomer dus. De kleine liep zijn eerste jaar lager en leerde gemakkelijk, kon trouwens goed onthouden. Niettegenstaande hij geen Frans

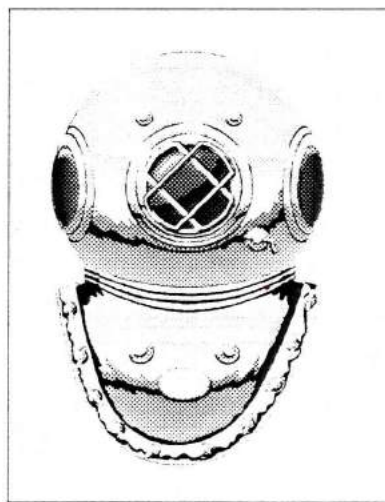
verstond, onthield hij toch dat liedje dat Julien hem geleerd had. Rond de Sinterklaasperiode zong de kleine allerlei liedjes over de Sint. Hij liep er dan ook hoog mee op toen hij pochte met dat Franse heilige lied. En zijn vader luisterde stoïcijns kalm toen de kleine uit volle borst zong:

*Saint Nicolas dans son berceau,
Bandait déjà comme un taureau.
Pour satisfaire à ses caprices,
Il montait déjà sa vieille nourrice.
Ah oui, oui mais vraiment
Saint Nicolas es dégoûtant!*

En toen papa vroeg wie hem dat mooie liedje geleerd had, zei hij fier: "Grote broer!" Ik weet niet honderd percent juist hoe het afgelopen is...

Thuis kenden wij toen, hoe ongelooflijk het moge klinken, een zekere welstand. De eerste maanden van de bezetting was er praktisch geen visaanvoer. De verdiensten waren dan ook naargelang.

In de vaart, voorbij het Saincteletteplein, richting Willebroek, was een aak gezonken. Vader die niet kon blijven stilzitten besloot het schip te lichten. Hij huurde een duikerspak met pomp (van een firma in Nieuwpoort) nam de nabijgelegen aak in gebruik, die toch niet kon varen wegens belemmering van de vaarroute door gesprongen bruggen, en monsterde enkele mannen aan om te helpen. Zo werden non-

kel Sylvester en zijn broer (die enige jaren later met mijn zuster zou trouwen) aanvaard. Mijn vader dook want het schip dat geladen was met steenkool (briquetten) moest eerst worden gelost. Hij aanvaardde

nog een tweede duiker maar die werkte zeker niet zo vlug als hij. Het lossen ging redelijk vlug, maar de aak lichten was een andere paar mouwen. Bij een eerste inspanning was een kabel gesprongen en had de aak zich verlegd. Toen moest een grote pont gehuurd worden en dit kostte redelijk veel. Enfin, alles is goed afgelopen. Iedereen werd betaald. Zelfs vader was tevreden, maar veel heeft hij zeker niet verdiend aan dit werk. Ik ben er zeker van dat hij meermaals "oef" zal gezegd hebben. En als hij daarop een pint zal gedronken hebben zal het eerder van opluchting geweest zijn dan van de winst.

In het jaar '41 mochten onze vissers dan uitvaren, onder Duitse bewaking natuurlijk. De vis werd gerantsoeneerd, maar toen begonnen de haringseizoenen. Wegens de oorlogsomstandigheden was de haringvangst overal beperkt en konden die visjes zich goed ontwikkelen, vooral in de wintermaanden.

Ondertussen was de kust een "Spergebiet" geworden. Iedere burger die geen zaken had aan de kust, moest verhuizen naar het binnenland. Alleen degenen die opgevorderd waren om voor de bezetter te werken mochten blijven. Zo moesten er mannen werken aan "Pit en Stake" (strandversterkingen tegen een gebeurlijke Britse aanval) ofwel in Duitse hotels, waar ook vrouwen werden tewerkgesteld. Ook vissers mochten blijven. Maar was die zone verboden voor de mensen daarbuiten dan mochten de mensen die er woonden er ook niet uit. (Die strook was ongeveer 10 à 15 km. breed).

Mijn oom Dolf, gehuwd met een zuster van moeder, die een vissersboot had, woonde in Jabbeke, juist op de grens van het verboden gebied. Zijn huis was onbewoonbaar verklaard en hij had dus woonst gevonden op de "buiten". Hij, zijn vrouw en zoon, hadden dan ook een "Scheinn" verkregen (vrij doorgangsbewijs). Mijn vader, die ook op haringvangst wilde gaan, had ook een

scheinn aangevraagd. Als visser kon hij die verkrijgen maar op de Kommandatur in Brussel werd hij niet meteen geloofd. En toen flapte hij er uit dat hij in scheiding lag met zijn vrouw. Hij nam dan ook zijn adres in Jabbeke, bij mijn oom.

Terloops wil ik zeggen dat mijn broer ook zo een scheinn bezat. Onbevreesd had hij zijn aanvraag persoonlijk op de Kommandatur ingediend. Voor hij iets kon zeggen was hij reeds als vrijwilliger ingeschreven om naar Duitsland te gaan werken. Hij vaarde toen al mee met nonkel Nesten op zijn binnenschip. Hij had juist zijn A3 diploma gehaald in de vakschool "Kardinaal Mercier" maar wilde of durfde niet verder leren. De Duitsers eisten soms bekwame werklui op, met of zonder diploma.

Zijn vrijwilligersfiche lag reeds klaar maar toen haalde hij het bewijs boven van mijn oom, ondertekend door een of andere hooggeplaatste officier, dat die aak vaarde voor de Wehrmacht en mijn broer aangemonsterd was als eerste matroos. Ogenblikkelijk mocht hij gaan zitten, werd een sigaret aangeboden. Hij verkreeg een paspoort, niet alleen voor de kust maar ook voor Nederland, Frankrijk, Duitsland, ...

En nochtans heeft mijn oom nooit rechtstreeks vervoer gedaan voor de Duitsers, en zeker geen oorlogsmateriaal. Maar hij sprak perfect Duits en kon het goed uitleggen.

Mijn vader heeft alle haringseizoenen meegedaan. Zelfs meer dan een jaar na de bevrijding ging hij nog vissen met nonkel Dolf.

De haringvisserij moet iets geweldigs geweest zijn. Naar het schijnt zat er zelfs haring tot tegen het strand. Ik heb het zelf niet geweten; was wat te jong, maar Duitse soldaten die alleenlijk op strand mochten, brachten haring mee.

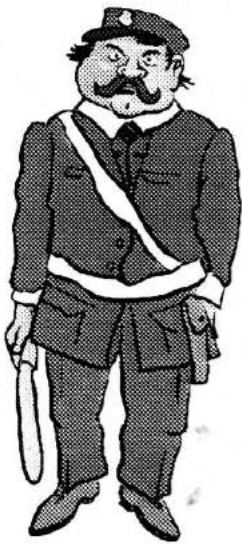
(Wordt vervolgd)

Uit het verslagboek van een Oostends politieagent (8)

(familienamen bekend maar uit 'kiesheid' niet voluit weergegeven!)

03 juli 1920

Om 11 1/4 uur 's morgens in overtreding genomen Karel B. om hem plichtig te

maken met aangespannen hond te rijden en zijnen ongehuilbanden hond te schoppen onder den steekkar door en geen paspoort te hebben. Toen ik hem de opmerking miek zegde hij dat gaat u en niemand aan en het is jammer dat er hier zooveel volk is of ik

zou dien kerel daar eens arrangeren en hij bedreigde Charel W. en een paspoort heb ik niet nodig want ik ben in de Criéi en als mijn hond niet wilt trekken krijgt hij er nog van.

Tien frank of twee dagen

31 augustus 1920

Dezen morgen om 7 ure vond ik drij gasten slapen liggen op een leunstoel in de tente van Mr. Lebon. Toen ik hun vroeg wat zij daar deden antwoordde mij Marcel H., zoon van Firmin en Héléne B., geboren te Oostende den 05.10.1901, Babyloniestrate 17: wij zijn te laat thuisgekomen rond 1 uur en ons moeder wilde niet meer openen. Op ondervraging verklaarden ze alledrij hetzelfde. Remi D., geboren te Oostende den 07.01.1903 van Achille en Eugénie D., Metsersstraat 73; Gaston D., geboren te

Oostende den 15.10.1901 van Camille en Elodie H., Duivenhokstraat 78. Ik bemerkte dat het slot afgebroken was en verdwenen. Ik vroeg hun mede naar het politiebureel en daar gekomen waren zij (Marcel en Remi) in het bezit van een met 6 kogels geladen revolver alsook 14 kardoezen, schoenen der kleine Monica Lebon, zilver poeierdoos, spiegel, borstel, kam, armband enz. Het overige bekenden ze onder de tente weggestoken te hebben maar ik heb het eruit gehaald.

Allen 3,5 jaar gevang (1 jaar diefte en inbraak, 8 maand diefte in tenten, 8 maand verboden wapens) + 6 jaar bewaking in Verviers.

15 september 1920

Om 3 uur 's morgens lag Richard R. te slapen in de goot aan de Cambrinus. Wij hebben hem opgenomen en naar het bureel gebracht doch hij bood heevigen tegenstand. Hij zegde ook dat hij zijn kl... vaagde aan al de Commissarissen en Agenten en verweet ons voor bastaards, nieuweerds, enz.

Des anderendaags kwam de moeder Melanie B. en zegde ons ik ga mij eens aan andere mannen adresseren. Mijn zoon heeft dezen morgen niet naar zijn werk kunnen gaan, zijn armen zijn uit zijn lichaam getrokken, zijne klederen gescheurd en al zijn geld hebt gij willen stelen. Gij waart

allen dronken en ik heb al agenten zien dansen in de café.

18 november 1920

Om 9 ure 's morgens werd ik verwittigd door Go. dat Louis G. van de Conterdam hem zou kapotmaken en doodslagen op de markt. Om 9 ? uur kwam Louis G. terug en Go. kwam mij halen doch toen ik bij kwam was Louis reeds verdwenen maar kwam terug om 12 ? uur en nam Go. vast om te slagen. Ik ben er tusschengekomen en heb hem achteruitgestoken en wilde hem tot bedaren brengen doch hij antwoordde mij ik heb met u niets te stellen, ik ga die Duitse smeerlappen kapotmaken, zij moeten eraan. Daar hij zeer bedronken en opgewonden was, heb ik hem naar het politiebureau medegevraagd maar hij wilde niets verstaan. Ik vroeg hem zijn paspoort. Hij had er geen en wilde met mij vechten. Een dronken persoon welke met hem op rabotte geweest was wilde tusschenkomen doch hij wilde niets verstaan. Ik heb hem met andere agenten in de politiezaal opgesloten en hij zei nog ik zal u wel vinden.

8 januari 1921

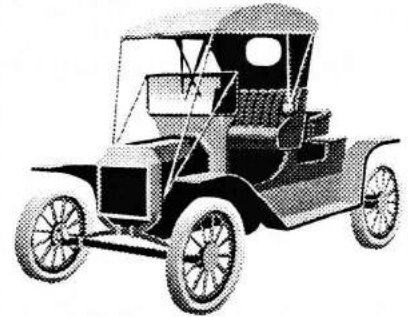
Om 11 ure 's morgens in overtreding genomen Henri G. om de prijzen niet op zijn eetwaren (haring, appelsienen, citroenen...) te stellen ter Groenselmarkt na al om 9 1/2 uur verwittigd te zijn geweest. Het was op een kalpin geschreven die toegeplooid lag tusschen haringmanden en nadien heeft hij zijne prijzen nog niet uitgesteld.

28 januari 1921

Om 3 ure 's namiddags overtreding bestatigd ten laste van Charles E. om 2 karren steengruis en afval te storten voor het huis der Weststraat nr 3. Twee uren later was alles wel opgekuischt.

28 juni 1921

Om 2.30 ure 's namiddags in overtreding genomen de chauffeur met bleke hoed en pardessus, van 35 à 40 jaar,

van de auto nr. 7002 om te rijden in overdreven snelheid op de Visscherskaai. Hij kwam van de richting der statie en reed naar de zeedijk en deed in een kleine gele open auto 600 meters in 58 seconden vanaf het Waterhuis tot de Permanence.

Om 2.25 - 2.35 - 2.40 - 2.45 ure 's namiddags voor hetzelfde feit Henri W. (°Oostende, 31.03.1900). Hij reed met zijn auto nr. 26489 driemaal heen en terug van het hotel Osborne tot aan de middenstatie in 20 minuten en heeft mij zulks bekend. Zij reden met ene snelheid van 35 à 45 km/uur

15 juli 1921

Om 4.40 uren vastgesteld dat de Italiaan François M. aan het leuren was met postkaarten op den zeedijk (5 franks boete)

14 augustus 1921

Om 1 3/4 ure namiddag Edmond R., koetsier om standplaats te nemen aan den Theater (Pan)

Om 4 ure Rosario I. om standplaats te nemen met crème glace hoek Capuciene en Langestraat.

Om 5 ure René D. om zijn gespan te verlaten en geen naamplaat op zijne kar te hebben ter Groenselmarkt.

Om 5 1/2 ure Dominique D. om te leuren en standplaats te nemen op de Vleeschmarkt.

(wordt vervolgd)

TWEE NIET TE MISSEN RECENTE UITGAVEN OVER OOSTENDE!

John Gheeraert, De geheime wereld van James Ensor – Ensors behekste jonge jaren (1860-1893). Houtekiet, Antwerpen, 190 blz. (870 BEF)

Deze Oostendse schrijver ontdekte dat Helena Blavatsky, medestichtster van de Theosofische Vereniging, tussen 1886 en 1887 een klein jaar in de Koningin der Badsteden verbleef. Blijkbaar heeft Ensor in zijn creatiefste periode veel aan haar esoterische geschriften ontleend! ...

Blz. 7: Alles begon op die herfstavond van 1963 toen ik in de Vlaanderenstraat het huis van de meester bezocht, waar hij geleefd heeft tot zijn dood in 1949. De deur stond open en het huis leek verlaten. Ik klom de oude trap op en wandelde door de kleine salon. De kamer was leeg. Aan de muur hingen enkele reproducties van Ensors doeken. Plotseiling verscheen van achter een deur als een duivel uit een doosje het iacnende gezicht van een oude man. Het was Auguste, de knecht van de kunstschilder, die moederziel al-leen in het grote huis woonde. Het was duidelijk dat die kerel met zijn harlekijnenfiguur en zijn schalkse lach mij wilde verrassen. Zijn hele leven lang had hij er plezier in gevonden om mensen met zijn uilenspiegelstreken op stang te jagen en te plagen. Zonder veel aanleiding vertelde hij me hoe trots zijn meester in de jaren twintig de Belgische koning en koningin in zijn atelier ontvangen had. Dat de kunstschilder ooit een ets maakte van koning, bisschop en magistraten die zich op de menigte aan het ontlasten waren was hij vergeten.

James Ensor die eens het penseel van de duivel had gehanteerd was inderdaad een brave burger geworden wiens werk officieel geprezen werd door de pausen van de moderne kunst. vanaf dit eerste bezoek in de Vlaanderenstraat was ik gefascineerd door deze intrigerende maskerschilder.

Ik praatte in de loop der jaren met tientallen kunstenaars en kunstliefhebbers die Ensor ontmoet hebben...

Mark Schaevers, Oostende, de zomer van 1936. Atlas, Antwerpen, 142 blz. (639 BEF)

Joseph Roth, Stefan Zweig, Egon Erwin Kisch, Hermann Kesten, Ernst Toller: ze waren allen zwaargewichten uit de Duitse literatuur van het interbellum, en ze waren joods. Maar ze hadden nog iets gemeenschappelijk: op hun vlucht voor Hitler in de zomer van 1936 kruisten hun wegen elkaar in Oostende.

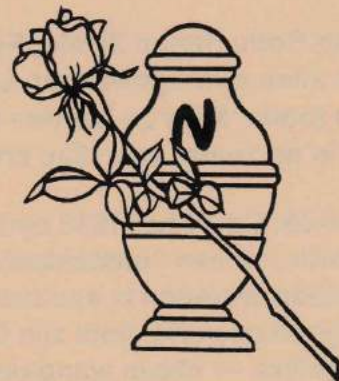
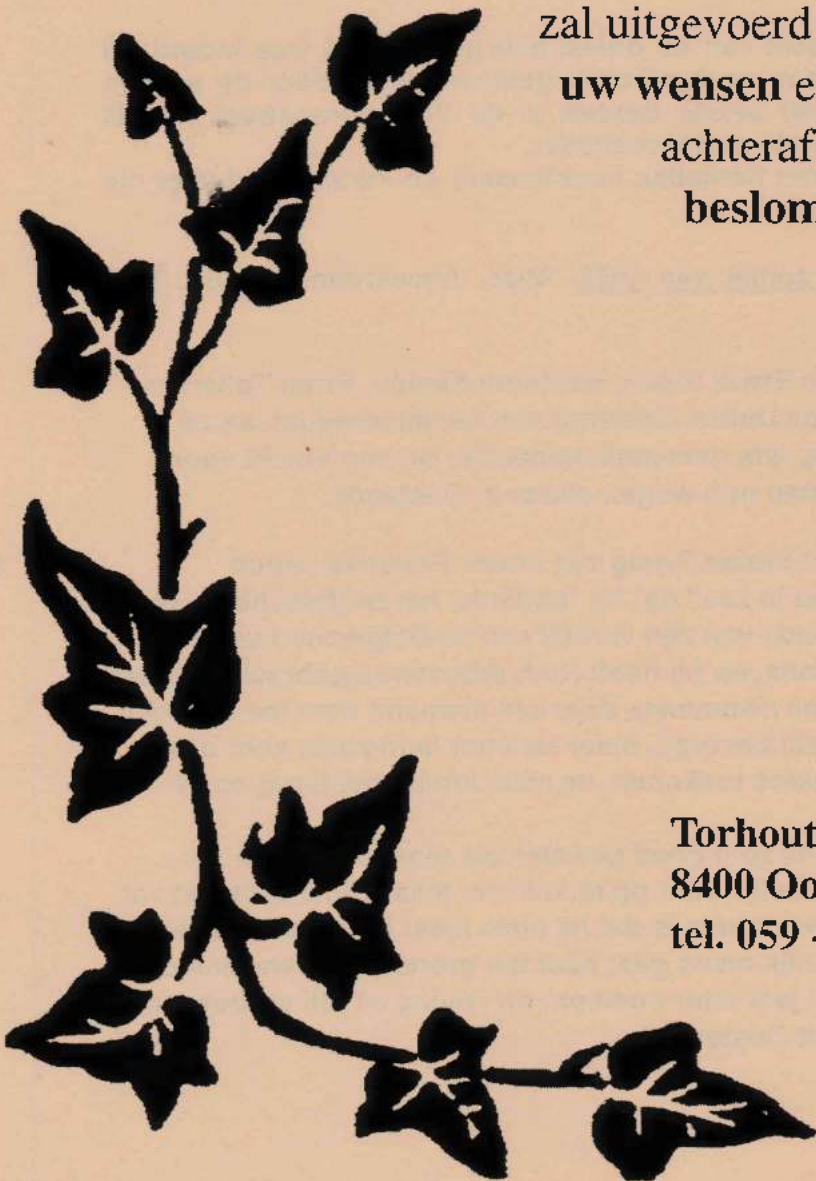
Blz. 84-85: Op 30 juli 1936 bericht Stefan Zweig zijn vrouw Friderike vanuit Oostende, na een "uitstekend bad in zee" dat hij "ondanks het twijfelachtige weer" ongewoon tevreden is aan het einde van zijn verblijf aan de Belgische kust. Hij heeft goed gewerkt, luidt zijn balans, en hij heeft Roth erbovenop gebracht: 'Hij eet nu dagelijks — alleen wandelen en zwemmen, daar kan niemand hem toe dwingen. Ik heb hem ook voor een tijdje geld bezorgd, maar zie voor hem zoals voor alle schrijvers — alleen een heel donkere toekomst, de afzet loopt snel terug en de moeilijkheden zullen toenemen.

Tegenover weinig mensen heeft hij zo'n goed geweten als tegenover Roth: 'In Oostende lukte het me hem lichamelijk echt op te krikken, maar zijn ziel steekt vol bitterheid. Het grootste ongeluk voor hem is dat hij niets meer leest, niets meer ziet, maar afstompt. Wat een heerlijk mens gaat daar ten gronde! Een weemoedig afscheid zal Joseph Roth het een jaar later noemen: op vrijdag 31 juli vertrekken Stefan Zweig en Lotte Altmann uit Oostende...

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartcontract**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53